
PBS en ouderbetrokkenheid

Met ouders kom je verder!

Praktijkgericht onderzoek

J. Kleine

Studentnummer: 2877228

Woonplaats: Gennep

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	5
1.1 Praktijksituatie	5
1.2 Aanleiding en motivatie	5
1.3 Probleemanalyse en probleemstelling	6
2. Theoretisch kader	9
2.1 Het belang van ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid	9
2.1.1 Ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid	9
2.1.2 Wetenschappelijk onderzoek naar ouderbetrokkenheid	9
2.2 PBS pijler vijf; partnerschap met ouders en samenwerking met ketenpartners	10
2.3 Positief effect van betrokkenheid/partnerschap tussen ouders, school en leerling	13
2.4 Werkvorm intervisie	13
2.5 Onderzoeksvragen en deelvragen	15
2.5.1 Onderzoeksvraag	15
2.5.2 Deelvragen	15
3. Onderzoeksstrategieën en methoden	16
3.1 Procedure	16
3.1.1 Doel van mijn onderzoek	16
3.1.2 Actieonderzoek	16
3.2 Respondenten	17
3.2.1 Respondenten vooronderzoek	17
3.2.2 Respondenten in mijn onderzoek	17
3.3 Instrumenten	17
3.3.1 Vragenlijsten	18
3.3.2 Intervisie 'leren van successen'	18
3.4 Validiteit en betrouwbaarheid	19
3.5 Ethische aspecten	20
4. Data-analyse en resultaten	21
4.1 Inleiding	21
4.2 Vragenlijsten	21
4.2.1 Beginmeting interventie intervisie	21
4.2.2 Tussenmeting interventie intervisie	23
4.2.3 Eindmeting interventie intervisie	26
4.3 Intervisie	28
4.3.1 Intervisie leren van successen van leerkracht	28
4.3.2 Intervisie leren van successen van ouders	29

5. Conclusie en discussie	31
5.1 Inleiding	31
5.2 Conclusie	31
5.2.1 Conclusie deelvraag 1	31
5.2.2 Conclusie deelvraag 2	31
5.2.3 Conclusie deelvraag 3	32
5.2.4 Conclusie onderzoeksvraag	32
5.3 Discussie	33
5.4 Praktische opbrengst en aanbevelingen	33
Literatuurlijst	35
Bijlagen	39
Bijlage 1: Schoolbrede evaluatie toets (SET)	40
Bijlage 2: Verslag Windesheim	41
Bijlage 3: Vragenlijst PBS en intervisie	43
Bijlage 4: Intervisie 'leren van successen'	45
Bijlage 5: Notulen leren van successen van leerkrachten	46
Bijlage 6: Notulen leren van successen van ouders	51

SAMENVATTING

In dit onderzoek wordt PBS en ouderbetrokkenheid onderzocht op basisschool R. Het is een actieonderzoek, waarin de onderzoeksvraag 'Op welke wijze vergroot de interventie 'intervisie' het partnerschap en de verbinding tussen ouders en school met betrekking tot het aanleren en bekrachtigen van gedragsverwachtingen' centraal staat. Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag zijn de onderwerpen ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid, PBS pijler vijf, effect van ouderbetrokkenheid/partnerschap tussen ouders, school en leerling, werkvorm intervisie toegelicht.

Ouders zijn in dit onderzoek mijn waardevolle respondenten. Samen met hen heb ik twee intervisiemomenten rondom 'het leren van successen' gehouden. Daar zijn de succeservaringen met betrekking tot de PBS-interventies die op school ingezet worden besproken door de leerkracht en zijn succeservaringen in de thuissituatie besproken door ouders. Wederzijdse ideeën zijn uitgewisseld en hanteerbaar in de praktijk.

Middels een vragenlijst heb ik kunnen meten dat de intervisie een succesvol manier is om meer partnerschap en verbinding te ervaren. Het delen van succeservaringen tijdens de intervisie op het gebied van het aanleren en bekrachtigen van gedragsverwachtingen heeft gezorgd voor meer vertrouwen, openheid en eerlijkheid tussen ouders en leerkrachten. Het inzetten van de intervisie heeft bij ouders en leerkrachten het gevoel gegeven dat je er niet alleen voor staat, dat je gelijkwaardig bent aan elkaar en dat je samen streeft naar het beste voor het kind. Niks is mooier dan samen het kind begeleiden naar volwassenheid en eigenheid.

Eén ding is zeker: mét ouders kom je verder!

1. Inleiding

1.1 Praktijksituatie

Sinds 2016 ben ik fulltime werkzaam in het speciaal basisonderwijs en geef ik les aan verschillende groepen. Na mijn afstuderen in 2011 ben ik vier jaar werkzaam geweest in het reguliere onderwijs (basisschool R), als groepsleerkracht van groep 1-2 samen met een duo-partner. Mijn onderzoek zal plaatsvinden op basisschool R. Basisschool R is een katholieke basisschool. De school telt 360 leerlingen, verdeeld over vijftien groepen; vier groepen 1-2, twee groepen 3, twee groepen 4, twee groepen 5, twee groepen 6 en twee groepen 7/8. De school staat in een dorp. Basisschool R valt onder stichting L. Deze stichting telt vijftien basisscholen, waarvan één speciaal basisonderwijs.

1.2 Aanleiding en motivatie

Basisschool R streeft naar een positief schoolklimaat, waarin de waarden; veiligheid, respect en verantwoordelijkheid belangrijk zijn (Schoolgids deel A; basisschool R). Dit sluit aan bij pijler 1 'waarden gestuurd schoolbreed werken' van School Wide Positive Behavior Support (Golly en Sprague, 2013). In mijn onderzoek zal dit worden afgekort als PBS. Basisschool R is drie jaar geleden gestart met het implementeren van PBS. Het team wordt hierin begeleid vanuit BCO (onderwijsadviesbureau). PBS is een schoolbrede benadering. De nadruk ligt op het bekrachtigen van positief gedrag, waardoor probleemgedrag wordt voorkomen. De opgestelde gedragsverwachtingen door de leerkrachten van basisschool R, vanuit de waarden rust, respect en verantwoordelijkheid (zie bijlage 1), vormen het kader voor de leerlingen. Zij weten hierdoor wat er van hen verwacht wordt.

Basisschool R werkt vanuit de vijf pijlers waarop PBS is gebaseerd, namelijk; gedeelde waarden, preventief, positieve aanpak, data-analyse en partnerschap met ouders en samenwerking met ketenpartners Golly en Sprague (2013). De eerste vier pijlers zijn door de school uitgezet en meerdere keren geëvalueerd en aangescherpt. Zo zijn er gedeelde waarden opgesteld (rust, respect en verantwoordelijkheid), worden er gedragslessen gegeven, is er een schoolbreed beloningssysteem ontworpen, zijn gedragsincidenten geregistreerd en is er data verzameld. De laatste pijler 'partnerschap met ouders en samenwerking met ketenpartners' is een proces waarin progressie kan plaatsvinden. De school heeft contact met ouders, maar zij werken niet direct met elkaar samen als het gaat om hun kind. De school stelt ouders op de hoogte van de PBS vorderingen en veranderingen middels brieven, ouderavonden, workshops, mail en voorstellingen. Veelal worden dezelfde ouders binnen de school gezien die interesse tonen in PBS en hun kind. Basisschool R heeft een visie rondom ouders opgesteld. In de schoolgids van basisschool R staat beschreven dat de school streeft naar goed contact tussen ouders en school. Daarnaast vinden zij het belangrijk dat ouders zich betrokken voelen bij het schoolgebeuren, zodat ze kunnen samenwerken aan de ontwikkeling en opvoeding van het kind. De wereld van thuis en school horen in elkaars verlengde te liggen. Wederzijdse communicatie en informatie vindt basisschool R belangrijk (Schoolgids deel A; basisschool R, 2016-2017). Ik ben van mening dat de ouderbetrokkenheid op

basisschool R vergroot kan worden. Ik ben zelf veelvuldig in contact met ouders en stel hen graag op de hoogte van het leerproces van hun kind. Vanuit mijn professionele houding licht ik ouders in over het welbevinden van hun kind. Daarnaast zie ik mogelijkheden om samen te werken met ouders, zoals meer communicatie en openheid tussen ouders en leerkrachten. Mijns inziens bereik je met twee partijen meer dan één. Je kunt samen het kind de juiste begeleiding en zorg bieden als er partnerschap is. Wanneer ouders en school met elkaar in verbinding staan en dezelfde regels en structuren hanteren, weten kinderen waar ze aan toe zijn en wat er van hen verwacht wordt. Dit gebeurt naar mijn mening in de praktijk op basisschool R te weinig. Het gevolg hiervan is dat er onduidelijkheid bij het kind ontstaat en het kind niet weet wat er van hem verwacht wordt. Er is contact met ouders, maar het delen van wederzijdse informatie en daarop aansluiten in de samenwerking tussen ouders en school blijft uit. In de wandelgangen op basisschool R hoor je zowel leerkrachten- als ouders praten over de manier waarop ouders in de school betrokken worden, dit zijn veelal negatieve geluiden. De ouders geven aan dat zij zich niet welkom voelen in de school en weinig betrokken worden. De leerkrachten geven aan dat zij de ouders niet betrokken vinden en er weinig ouders op school te zien zijn. De relevantie van mijn onderzoek is om op school- en maatschappelijk niveau de juiste afstemming te vinden tussen school en ouders.

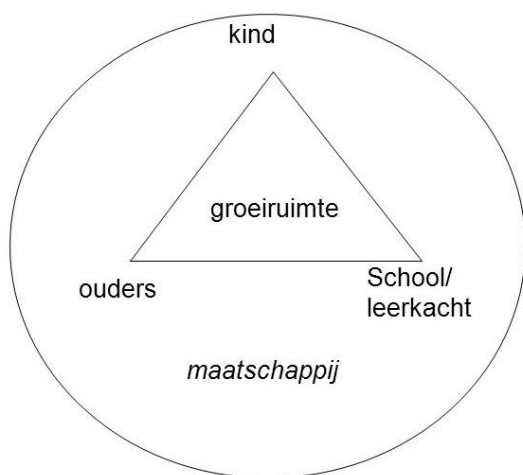
1.3. Probleemanalyse en probleemstelling

Uit de afname van het SET onderzoek (schoolbrede Evaluatie Toets) op 23 november 2016 blijkt dat ouders meer betrokken mogen worden op basisschool R (Horner et al., 2004). Dit onderzoek kijkt naar welke kenmerkende elementen van PBS (gedeeltelijk) aanwezig zijn in de school. In de uitslag komt naar voren dat middels nieuwsbrieven en ouderavonden ouders geregeld op de hoogte worden gebracht van de gedragsverwachtingen binnen de school. Tevens komt naar voren dat ouders en ketenpartners in het PBS-team ontbreken. Zij zouden meer betrokken kunnen worden bij de implementatie van PBS. Binnen PBS zal wederzijdse betrokkenheid tussen thuis en school ten goede komen van het pedagogisch klimaat in de klas en de ontwikkeling en het leren van het kind (zie ook bijlage 1 en 2).

Mijn duo partner op basisschool R heeft bij leerkrachten en ouders onderzoek gedaan naar de huidige manier van samenwerken tussen school en ouders met betrekking tot PBS. Zij heeft het onderzoek ouderbetrokkenheid opgezet vanuit de begrippen informeren, samenwerking en afstemming en onderzocht hoe ouders elk begrip binnen de school ervaren. Bij het begrip informeren kwam naar voren dat het merendeel van de ouders geïnformeerd willen worden over zaken rondom PBS middels het schooljournaal. Zij geven het huidige informeren een 7. Het merendeel van de ouders geven bij afstemming aan dat zij neutraal staan in afstemming op het gebied van PBS tussen school en thuis, zij geven deze afstemming gemiddeld een 6. Het merendeel van de ouders geeft aan neutraal te staan in de vraag of de school zorgt voor een goede samenwerking tussen school en thuis met betrekking tot PBS, zij geven deze samenwerking gemiddeld een 6. Het merendeel van de leerkrachten geeft aan ouders te informeren middels ouderavonden over zaken rondom PBS, zij geven hieraan gemiddeld een 6. Het merendeel van de leerkrachten geeft aan dat zij neutraal staan in de vraag of de leerkracht zorgt voor een goede afstemming op het gebied van PBS tussen school en thuis, zij geven dit gemiddeld een 5. Het

merendeel van de leerkrachten geeft aan het ermee eens te zijn dat de leerkracht zorgt voor een goede samenwerking tussen school en thuis op het gebied van PBS, zij geven dit gemiddeld een 5. Mijn collega heeft gevraagd waar de behoefte van de ouders ligt van meeleven, meehelpen, meedenken en meebeslissen om de samenwerking tussen school en ouders te verbeteren. Het merendeel van de ouders geeft aan mee te willen denken.

Naar aanleiding van de motivatie en probleemstelling ben ik enthousiast geraakt over het samenwerken met ouders vanuit PBS. Ik wil de verhouding tussen de drie partijen, zoals weergegeven in de dynamische driehoek (figuur 1) versterken door partnerschap met ouders en samenwerken met ketenpartners. Binnen deze driehoek vinden vitale processen plaats, die het leren en het leven van het kind beïnvloeden. In deze situatie krijgt het kind de kans om te groeien, er is daar namelijk continue beweging. Bronfenbrenner (1977) heeft de principes van de sociale ecologie uitgewerkt in de contexten op micro-, meso- en macroniveau om meer zicht te krijgen op welke manier de beïnvloeding tussen het kind en zijn omgeving verloopt. Het is niet de 'schuld' van een kind hoe hij zich gedraagt, zijn omgeving kan van invloed zijn op zijn gedrag. Verschillende omgevingsfactoren hebben een belangrijke invloed op het sociaal-emotioneel functioneren van het kind. De leerlingen leren dat de wereld één geheel is en dat onderdelen van een systeem samenwerken en elkaar beïnvloeden. De driehoek is gelijkzijdig, dit verbeeldt een evenwichtige situatie. De balans in de dynamische driehoek wordt gehouden als de leerkracht meerzijdig partijdig is. De leerkracht mag geen partij kiezen en mag niet neutraal zijn. Hij maakt partij met ouder, leerling en zichzelf. De leerkracht komt op voor de belangen van alle betrokkenen (Mulligen, Gieles & Nieuwenbroek, 2001). De dynamische driehoek laat aan mij zien dat de leerkracht een belangrijke factor is. Daarom gebruik ik deze gedurende mijn onderzoek om er steeds alert op te zijn dat ik de belangen van alle betrokkenen waarborg.

Figuur 1: Dynamische driehoek (Mulligen, Gieles & Nieuwenbroek, 2001).

Marzano (2012) beschrijft dat op er elf factoren binnen school-, leraar- en leerlingniveau zijn die de leerprestaties van de leerlingen op een positieve manier beïnvloeden. Binnen schoolniveau gaat hij er vanuit dat de betrokkenheid van ouders

en leden uit de directe schoolomgeving belangrijk zijn bij zowel de dagelijkse gang van zaken op school als het nemen van belangrijke beslissingen. Daarnaast gaat Marzano (2012) er ook vanuit dat binnen leerlingniveau de sfeer thuis belangrijk is. Gezinnen kunnen acties ondernemen om het schoolsucces van hun kind te ondersteunen. De school kan dit beïnvloeden door dat zij het voeren van gesprekken in de thuissituatie over wat er op school gebeurt te stimuleren.

2. Theoretisch kader

Om mezelf te verdiepen in de achtergrondtheorie met betrekking tot ouderbetrokkenheid, samenwerking met ouders binnen PBS en wat het effect is van samenwerking op de leerling, de leerkracht en de ouder richt ik me op onderstaande onderwerpen.

2.1 Het belang van ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid

2.1.1 Ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid

De termen ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid worden op basisschool R met enige regelmaat door elkaar gehaald. Volgens De Vries (2010) is er sprake van ouderbetrokkenheid als de ouders zich samen met de school verantwoordelijk en betrokken voelen voor de schoolontwikkeling van hun kind, bij de schoolomgeving en de medewerkers daarvan. In tegenstelling tot ouderparticipatie vindt ouderbetrokkenheid vaak thuis plaats. De Vries (2010) geeft aan dat er over ouderparticipatie gesproken wordt wanneer ouders zich inzetten tijdens schoolactiviteiten en overige hand- en spandiensten verrichten. Volgens Karsten, Jong, Ledoux & Sligte (2006) bestaan er twee vormen van ouderparticipatie, namelijk niet-geïstitutionaliseerde- en geïstitutionaliseerde ouderparticipatie. Bij de eerste vorm gaat het voornamelijk over het verrichten van hand- en spandiensten, zoals het rijden van en naar schoolreis. Bij de tweede vorm gaat het voornamelijk over het deelnemen aan de medezeggenschapsraad of zitting in het schoolbestuur. Binnen basisschool R is er voornamelijk sprake van ouderparticipatie en blijft ouderbetrokkenheid uit. Ik merk dat mijn collega's denken dat wanneer ouders hen helpen met activiteiten zij de ouderbetrokkenheid juist vergroten. Toch zijn dit twee totaal verschillende begrippen die wel op elkaar aansluiten. Naar mijn mening zal de ouderparticipatie juist vergroot worden als er gewerkt wordt aan ouderbetrokkenheid. Ouderbetrokkenheid zal naar mijn idee vergroot worden als de leerkrachten zorgen voor een klimaat binnen de school waarin het kind zich optimaal kan ontwikkelen en waarin ouders zich geaccepteerd, betrokken, welken en vertrouwd voelen. Het gezamenlijke belang en de gezamenlijke positie tussen school en thuis is hierbij belangrijk (Wit, 2005).

2.1.2 Wetenschappelijk onderzoek naar ouderbetrokkenheid

Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat er maar één reden is om te investeren in ouderbetrokkenheid, namelijk het feit dat leerlingen hier beter van worden (Smit, Sluiter & Driessen, 2006; Cijvat & Voskens, 2008). Smit et al. (2006) geeft aan dat ouderbetrokkenheid een veelzeggend positief effect heeft op de schoolprestaties, het cognitief functioneren en de werkhouding van het kind. Henderson en Mapp (2002) geven aan dat ook op het sociaal functioneren ouderbetrokkenheid een positief effect heeft. Smit et al. (2006) maken hieruit op dat meer ouderbetrokkenheid zorgt voor een positieve invloed heeft op de gerichtheid van de omgeving en op het schoolklimaat. Dit zorgt voor meer openheid.

Uit Amerikaanse en Britse onderzoeken blijkt dat ouderbetrokkenheid een positief effect heeft op het cognitief functioneren, het functioneren van de leerling binnen de

school, de werkhouding en de schoolprestaties. Dit geldt weliswaar voor leerlingen van alle leeftijden als etnische en economische achtergronden als opleidingsniveaus (Smit et al., 2006). Ik vind het belangrijk om te investeren in ouderbetrokkenheid en te ervaren hoe ouders het vinden om betrokken te zijn met school en met leerkrachten. Uit onderzoek blijkt dat er een belangrijke factor is die ervoor zorgt dat ouders positief betrokken raken bij de school wanneer ouders het gevoel hebben dat hun betrokkenheid wordt gewaardeerd en welkom is op school (Buhs, Ladd & Herald, 2006). Dit kan gedaan worden door uitnodigingen vanuit de school, de leraar of de leerling naar ouders te versturen. Basisschool R doet dit door middels formele uitnodigingen gericht op ouderparticipatie. Zij kunnen deelnemen aan activiteiten, bijeenkomsten, projecten, enz.). Zij vergroten hiermee niet de ouderbetrokkenheid, deze is namelijk meer gericht op ouderparticipatie.

Basisschool R is actief in het betrekken van ouders als het gaat om ouderparticipatie. Zij zijn minder actief in het betrekken van ouders als het gaat om ouderbetrokkenheid. Naar mijn mening is ouderbetrokkenheid belangrijker dan ouderparticipatie, wel staat dit met elkaar in verbinding. Ouderbetrokkenheid gaat om de opvoeding en het leerproces van het kind dat leerkrachten samen met ouders volgen en aansturen. Volgens de Vries (2010) ben je samen verantwoordelijk voor het kind. Door verantwoordelijkheid ontstaat betrokkenheid. Wanneer dit door ouders en leerkrachten gedragen wordt, zal dit ook meer resultaat in de schoolloopbaan van het kind opleveren.

2.2 PBS Pijler vijf; partnerschap met ouders en samenwerking met ketenpartners.

Binnen PBS worden vijf pijlers gehanteerd, namelijk; schoolbreed werken vanuit gedeelde waarden, preventief, positieve insteek, planmatige aanpak op basis van data en partnerschap met ouders en samenwerking met ketenpartners. De pijlers vormen de basis voor het onderzoek. Binnen basisschool R worden de pijlers zorgvuldig doorlopen en samen met het team worden er afspraken over gemaakt. Binnen pijler vijf wordt liever gesproken over partnerschap dan samenwerking. Ouders delen met school de verantwoordelijkheid voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind (Nelen et al., 2016). Pijler vijf is een pijler waarmee basisschool R nog veel progressie kan behalen. De school deelt nog geen gezamenlijke verantwoordelijkheid met ouders. Wel wordt er informatie aan ouders verspreid over PBS. P

In de interactie tussen personen in zijn omgeving en in de wisselwerking binnen verschillende leefwerelden ontstaat gedrag (Bronfenbrenner & Morris, 2006). Om gedrag effectief aan te pakken is een constructieve samenwerking tussen school en de ouders van belang. Wanneer ouders betrokken zijn bij school, gaan kinderen met plezier naar school en leren ze beter (Pameijer et al., 2009). PBS haalt zijn kracht uit het komen tot afstemming en éénduidigheid rondom het kind. Er wordt binnen het PBS-team actief gezocht naar vormen van samenwerking. Zij willen graag dat ouders deelnemen aan het PBS-team (Golly & Sprangue, 2011). Binnen het PBS-team op Basisschool R worden nog geen ouders betrokken.

Binnen basisschool R worden de volgende gedragsverwachtingen gehanteerd; ik loop met mijn groep naar binnen, ik loop rustig in de school, ik gebruik de juiste stem (liniaal, team of groepsstem, ik luister naar de ander en naar de leerkracht, ik houd

me aan de afspraken, ik laat alles opgeruimd achter, ik ga goed met spullen om, ik houd rekening met een ander). De gedragsverwachtingen zorgen ervoor dat de leerlingen weten wat er van hen verwacht wordt.

Wanneer de school met ouders wil samenwerken is het belangrijk dat het team dezelfde gedragsverwachtingen en visie hanteert wat betreft het sociale gedrag en sociale omgeving (Golly en Sprague, 2013). Binnen basisschool R hanteren niet alle leerkrachten dezelfde gedragsverwachtingen en/of visie, dit blijkt uit eerder navraag over de interesse bij leerkrachten in PBS. 70% van het team hanteert dit wel. 20% van het team is het gedeeltelijk eens met de gedragsverwachtingen en/of visie. De overige 10% staat in zijn geheel niet achter PBS. Het blijkt moeilijk om alle neuzen in een team van 27 leerkrachten/MT dezelfde kant op te laten wijzen. In mijn onderzoek zal ik werken met de 70% van de leerkrachten die wel achter PBS staan en dezelfde gedragsverwachtingen en visie hanteren. Dit zal invloed hebben op de overige 30% van de leerkrachten. In een later stadium kan gekeken worden naar de welke ondersteuning deze leerkrachten nodig hebben om zich te kunnen conformeren aan mijn onderzoeksresultaten en eventuele acties die daaruit voortvloeien.

Golly en Sprague, (2013) geven aan dat school en ouders partners van elkaar moeten worden, zodat zij op elkaar kunnen afstemmen in het ondersteunen van leerlingen en het opdoen van sociale vaardigheden. Dezelfde taal spreken en de juiste afstemming tussen school en ouders kunnen helpend zijn voor de opvoeding thuis en de manier van omgang in de schoolsituatie. Steun en samenwerking van ouders en andere betrokkenen kan de effectiviteit schoolinterventies laten toenemen. Daarnaast zeggen zij ook dat wanneer ouders geen medewerking verlenen gemaakte vorderingen beperkt blijven. Een goede relatie met ouders is dus van belang. Waarom we ouders erbij moeten betrekken heeft meerdere doelen, namelijk; de ouders zijn deskundigen van hun kind. Ouders en leraren willen hetzelfde bereiken, namelijk; de leerling op sociaal- en schoolgebied succesvol te laten zijn (Golly & Sprague, 2011). De leerkrachten zijn naar mijn mening hierin de specialisten op het gebied van onderwijzen van schoolse vaardigheden. Ik vind het belangrijk dat leerkrachten niet alleen onderwijzen op schoolse vaardigheden, maar ook helpen met begeleiden en ondersteunen in de opvoeding. Leerkrachten zijn intensief betrokken bij de leerlingen en kunnen door samen te werken met ouders dezelfde aanpak hanteren en de leerling beter begeleiden. Daarnaast zijn leerkracht geschoold in pedagogische vaardigheden en kunnen zij ouders hierin ondersteunen.

Golly & Sprague (2011) geven aan dat uit onderzoek is gebleken dat we ouderbetrokkenheid kunnen vergroten door de volgende strategieën in te zetten: ouders op de hoogte houden, opvoedtips geven, indien gewenst, effectief ouderschap ondersteunen, positieve interacties tussen ouders en school bevorderen en succeservaringen creëren en eigenwaarde van kind laten toenemen.

Ik vind het van groot belang dat ouders in hun gedrag laten zien dat zij samen met de school verantwoordelijk zijn voor de schoolontwikkeling van hun kind leerkrachten zich omgekeerd verantwoordelijk voelen bij de opvoeding van het kind.

Volgens Smit, Fluiter & Driessen (2006) kan ouderbetrokkenheid worden vergroot door het geven van inhoud aan verschillende intenties en het nemen van maatregelen, zoals:

- Opvoeding en onderwijs als gezamenlijke verantwoordelijkheid zien.
- Een open, flexibele en uitnodigende houding tonen.
- Een positieve houding van leraren ten opzichte van ouderbetrokkenheid bewerkstelligen.
- Een planmatige aanpak om betrokkenheid van ouders, bij zowel het leren op school als in de thuissituatie.
- Ouders beschouwen als serieuze partners met eigen inbreng in de opvoeding van hun kind.
- Aangeven wat er van ouders verwacht wordt betreft opvoeding, waardenoverdracht en betrokkenheid.
- Rekening houden met verwachtingen, wensen en achtergronden van de ouders.
- Open staan voor elkaars religieuze en culturele achtergronden.
- Zorgen voor een betere communicatie en interactie tussen school en ouders.
- Moeilijk bereikbare ouders uitdagen een bijdrage te leveren.
- School zien als een community (gemeenschap). Dit wordt bijeengehouden door gezamenlijke waarden.

Binnen het onderwijs is het van belang dat er niet alleen binnen het team wordt samengewerkt, maar ook met ouders en verzorgers (Golly en Spraque 2013). Wanneer er nauw wordt samenwerkt met ouders kan er naar mijn mening beter op de behoefte van de leerling worden aangesloten. Het adaptief model (Stevens, 1997) helpt mij om centraal te staan bij autonomie, relatie en competentie. Het is belangrijk om een relatie met ouders op te bouwen, zodat er wederzijds vertrouwen ontstaat en het kind de kans krijgt zichzelf optimaal te ontwikkelen. Kinderen willen het gevoel hebben erbij te horen en gehoord te worden, dit geldt ook voor leerkrachten en ouders. Wanneer een ouder gehoord wordt en voelt dat hij erbij hoort, dan kun er een vertrouwensband worden opgebouwd. Wanneer er vanuit beiden partijen openheid en interesse wordt getoond in het kind, zal er vertrouwen in de relatie ontstaan en wordt veel bespreekbaar. In de praktijk ben ik veelvuldig in contact met ouders tijdens inloophmomenten, voor- en naschool, waardoor zij geen drempel voelen en het klaslokaal binnen te lopen en mij te confronteren met hun vragen en/of problemen inzake hun kind. Daarnaast komen ouders met problemen en/of vragen met betrekking tot hun kind snel naar mij toe. Dit heb ik gecreëerd door me open op te stellen en ouders ook een kijkje in mijn klas te geven (ouders betrekken bij activiteiten, inloop met ouders). De ouderparticipatie in mijn klas is hoog. Dit is niet voor elke leerkracht vanzelfsprekend.

Op basisschool R gebeurt er te weinig rondom ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid. Sterker nog, wij houden ouders buiten de school. Ouders mogen hun kind 's ochtends niet meer mee naar binnen brengen en vragen stellen die betrekking hebben op het functioneren van het kind. Dit kan uitsluitend op

afpraak. De leerkrachten zijn onvoldoende op de hoogte of ouders betrokken zijn bij de ontwikkeling van hun kind en bij zijn school.

Vanuit de eigen praktijk en gesprekken tijdens teamvergaderingen kan ik stellen dat leerkrachten het samenwerken met ouders lastig vinden en er niet altijd voor open staan. Smit e.a (2006) geeft aan dat dit komt doordat leerkrachten kritische ouders soms als bemoeizuchtig ervaren.

2.3. Positief effect van samenwerking tussen ouders, school en leerling

Kijkend naar de algemene effecten van samenwerking, kan er onderscheid gemaakt worden tussen effecten op ouders, leerkrachten en school en effecten op de leerlingen. Uit onderzoek van Jacobs (2008) blijkt dat door communicatie met ouders de leerkracht beschikt over veel informatie met betrekking tot de leerling. Deze informatie wordt door de leerkracht ingezet om de leerling te motiveren en om rekening te houden met de behoeften en stemmingen van de leerling. De samenwerking tussen school en ouders draagt bij aan het klimaat van de school wat ervoor zorgt dat er een openhuis is vanuit de school naar de community (Boethel, 2004; Henderson & Mapp, 2002). Wanneer je het hebt over de effecten op de leerlingen blijkt uit onderzoek van Cohen de Lara (2012); Menheere & Hooge (2010) & Moritsugu, Wong & Duffy (2010) dat de samenwerking tussen ouders en school op zowel korte- als lange termijn een positieve invloed heeft op de prestaties en cognitieve ontwikkeling van de leerlingen. Daarnaast vullen Deslandes en Rousseau (2007) aan dat dit geldt voor gezinnen van alle etnische achtergronden, opleidingsniveaus en economische achtergronden. Wanneer scholen, ouders en verzorgers samenwerken om het leren te ondersteunen doen leerlingen het beter op school (Henderson & Mapp, 2002). De meeste invloed op de schoolontwikkeling is het bespreken en uitvoeren wat ouders thuis met de kinderen doen. (Desforges & Abouchaar, 2003). Volgens Jordan, Orozco & Averett (2001) kan de houding van de ouders ten opzichte van de school veranderen als er ondersteuning wordt geboden bij het opvoedingsklimaat in gezinnen. Wanneer school en thuis dezelfde taal en afstemming in aanpak betreft aanleren en bekrachtigen van gewenst gedrag/gedragsverwachtingen hanteert, zullen zij dichter bij elkaar komen.

2.4. werkvorm intervisie

Intervisie is een manier om leren en werken met elkaar te verbinden en een vorm van ervaringsleren. Met deze werkvorm is men in staat oplossingen voor praktische problemen te vinden en ontwikkelt het reflectieve leren (Beek & Schaub-De Jong 2013). Professionaliteit vergroten gebeurt door middel van collegiale consultatie. (Hendriksen, 2000; Lingsma & Doorn, 2014). Op basisschool R vindt een aantal keer per jaar intervisie plaats in onder- en bovenbouw. Een ieder heeft de gelegenheid om een casus in te brengen. Ik heb dit als waardevol ervaren, omdat ik mijn eigen handelingsverlegenheid bespreekbaar heb kunnen maken. Met meerdere mensen nadenken over een casus geeft meer inzichten en mogelijkheden. Lingsma & Doorn (2014) geven aan dat je naast het inbrengen en meedenken over vraagstukken, ook reflecteert, helpende vragen stelt en elkaar stimuleert tot actie. De helpende vragen hebben er bij mij voor gezorgd dat ik de diepgang tijdens een intervisie opzocht en kwam er bij mij met enige regelmaat een actiepunt uit voort. Beek & Schaub-De Jong (2013) geven aan dat in een intervisiegroep gewerkt wordt met een

intervisiemethode. Volgens Hendriksen, (2000), Beek & Schaub-de Jong, (2013) zijn vele varianten van interview mogelijk, gebaseerd op het basismodel van interview:

- Introductie
- Fase 1: Inventarisatie; ieder vertelt een casus, er wordt één casus gekozen
- Fase 2: Analyse; de gekozen casus wordt verduidelijkt en verkend
- Fase 3: Adviesronde; de deelnemers geven adviezen
- Fase 4: Actieplan; de inbrenger geeft aan met welke adviezen hij aan de slag gaat.
- Fase 5: Evaluatie; leerpunten van de bijeenkomst worden geformuleerd

Bannink (2012), Lingsma & Doorn (2014) geven aan dat interview een activerend karakter heeft en leerkrachten aanzet tot reflecteren en toepassen van handelingsalternatieven in de praktijk.

Verschillende voorwaarden zijn belangrijk voor een goede interview. Er dient een veilig en respectvol klimaat te zijn waarbij wederzijdse interesse is en men elkaar de ruimte geeft voor denk- en ontwikkelingsprocessen. Op deze manier wordt de samenwerking geoptimaliseerd (Beek & Schaub- de Jong, 2013; Lingsma & Doorn, 2014). De duur van de samenwerking en de samenstelling van de groep dient te zijn afgestemd op de doelen. Tijdens de samenwerking is het van belang hierop te reflecteren (Heijkant & Wegen, 2005). Binnen de samenwerking dient de grondhouding gelijkwaardig te zijn, niet te verwarren met gelijkheid. Individuele leden zijn gelijkwaardig aan elkaar, maar hoeven niet dezelfde ontwikkeling door te maken (Heijkant & Wegen, 2005).

Begeleidende interview wordt geadviseerd. Een begeleider bij beginnende interviewgroepen fungeert als voorzitter en zorgt dat de bijeenkomst structureel verloopt (Beek & Schaub-de Jong, 2013). Begeleidende interview heeft het meeste effect als er wordt gekozen voor een positieve, oplossingsgerichte benadering (Bannink, 2012).

Er bestaan verschillende methoden van interview. Meestal staat daarbij het probleem of de lastige situatie centraal. Volgens De Haan (2001) & Dewulf (2004) kan 'leren van successen' de basis zijn voor een interview. Zij geven aan dat het goed is om tijdens een interview uit te gaan van kracht, kansen en energie. Door de casuïstiek en de groep worden mogelijkheden bereikt. Hetgeen dat gelukt is staat bij het leren van successen centraal. De deelnemers formuleren inzichten die alle deelnemers in eigen situaties kunnen toepassen. Deze wijze van interview spreekt mij aan, omdat ik graag werk vanuit een positieve intentie. Bovendien geeft mij dit de mogelijkheid een positieve situatie rondom PBS te schetsen gericht op het aanleren en bekrachtigen van gedragsverwachtingen. Eerder in hoofdstuk 2 gaven Smit, Fluiter & Driessen (2006) aan dat ouderbetrokkenheid kan worden vergroot indien opvoeding en onderwijs als gezamenlijke verantwoordelijkheid wordt gezien. Golly & Sprangue (2011) vinden dat ouderbetrokkenheid wordt vergroot als ouders op de hoogte worden gehouden en opvoedtips geboden krijgen, indien gewenst. De werkvorm 'interview' is een goede manier om met ouders opvoedtips te bespreken en om

onderwijs en opvoeding te zien als gezamenlijke verantwoordelijkheid. De stappen in methode 'leren van successen' zijn als volgt;

- Stap 1 Introductie succeservaringen
- Stap 2 Inventarisatie succesfactoren en contextkenmerken
- Stap 3 Verdieping
- Stap 4 Evaluatie

Conclusie: Mét ouders kom je verder! Dat betekent voor mij; tijd voor actie.

2.5 Onderzoeksvraag en deelvragen

2.5.1 Onderzoeksvraag:

Op welke wijze vergroot de interventie 'intervisie' het partnerschap en de verbinding tussen ouders en school met betrekking tot het aanleren en bekrachtigen van gedragsverwachtingen.

2.5.2 Deelvragen:

Deelvraag 1: Hoe wordt het partnerschap ervaren door ouders, leerkrachten en leerlingen voorafgaand aan de interventie

Deelvraag 2: Hoe wordt intervisie ervaren door ouders en leerkrachten, wat werkt wel en wat werkt niet?

Deelvraag 3: Hoe wordt partnerschap ervaren door ouders, leerkrachten en leerlingen ná de interventie.

3. Onderzoeksstrategie en methoden

3.1 Procedure

Het praktijkgerichte onderzoek richt zich op de verbetering van partnerschap tussen school en ouders. Volgens Harinck (2010) zijn er concrete verlegenheidssituaties waaruit onderzoek voort komt om de kwaliteit van praktijksituaties te verbeteren. Door middel van dit onderzoek wordt er gekeken hoe ik de verlegenheidssituatie kan verbeteren door partnerschap tussen school en ouders te vergroten middels het inzetten van de interventie intervisie.

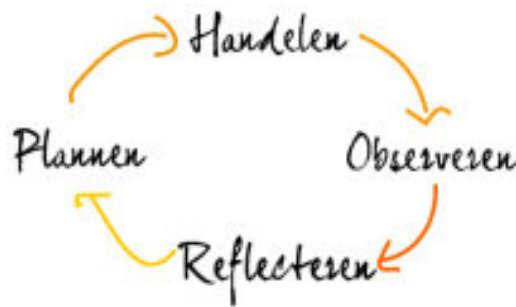
3.1.1 doel van mijn onderzoek

Met mijn onderzoek hoop ik het volgende te bereiken.

- Dat intervisie een interventie is om partnerschap tussen school en ouders te vergroten.
- Dat verbinding tussen school en ouders op het gebied van PBS wordt vergroot.

3.1.2 actieonderzoek

In mijn onderzoek pas ik de strategie 'actieonderzoek' toe. Vanuit een actieonderzoek benader ik de persoonlijke/professionele ontwikkeling en een gestructureerde manier om vernieuwing in mijn eigen organisatie (basisschool R) tot stand te brengen (De Lange et al, 2010). Op de website www.actieonderzoek.org staat de cirkel van actieonderzoek centraal.

Figuur 2: Cirkel van actieonderzoek (Cornelissen, 2006)

Vanuit de cirkel wordt het proces van actieonderzoek uitgelegd; mensen kijken wat er gebeurt als ze binnen hun eigen praktijk veranderingen aanbrengen (Handelen). Nieuwe dingen worden uitgetoetst en er wordt onderzocht wat er gebeurt (Observeren). Ze kijken naderhand of de verbetering effect heeft gehad en op welke manier dit effect heeft gehad (Reflecteren). Ze kijken ook op welke manier het nog beter kan en plannen eventueel nieuwe acties en zetten deze uit (Handelen). Bij een actieonderzoek staat een kwestie of probleem uit eigen praktijk centraal. In het geval van basisschool R is dat mijn eerder geformuleerde probleemstelling, een kwestie uit de eigen praktijk. Het actieonderzoek zal bestaan uit twee delen; onderzoek en handeling. Deze onderzoeksstrategie is complex. De onderzoeker moet het uitvoeren, maar ook organiseren, afstand nemen, loslaten, onduidelijkheden of

onzekerheden kunnen relativeren, terugkeren naar een eerdere fasen uit het onderzoek en handelingen, opnieuw bijstellen, nieuwe invalshoeken kiezen en het cyclisch proces volgen (De Lange et al, 2010). Tijdens mijn onderzoek zullen deze stappen centraal staan. Deze stappen zijn verwerkt in de werkvorm intervisie. Deze werkvorm heb ik gekozen, omdat ik hierin het cyclisch proces kan laten zien en de inbreng van meerdere mensen gewaardeerd wordt.

3.2 Respondenten

3.2.2 respondenten vooronderzoek

Basisschool R telt driehonderdvijftig leerlingen, verdeeld over vijftien klassen. Het team bestaat uit vierentwintig leerkrachten, twee intern begeleiders en één directrice. De sekse is onderverdeeld in eenentwintig vrouwelijke teamleden en drie mannelijke teamleden. In het vooronderzoek, uitgevoerd door mijn collega op basisschool P, zijn tweehonderdzesenvoertig gezinnen benaderd om een vragenlijst in te vullen met betrekking tot PBS en ouderbetrokkenheid.

3.2.2 Respondenten in mijn onderzoek

Naar aanleiding van het onderzoek van mijn collega hebben acht ouders zichzelf opgegeven om na te denken en mee te praten over hoe de verbinding tussen school en ouders met betrekking tot PBS en partnerschap tussen school en ouders kan worden vormgegeven. Tijdens dit onderzoek zal ik informatie inwinnen bij vier ouders (N=4) door middel van de interventie intervisie. De intervisie zal op drie moment in april, mei en juni plaatsvinden en er zal per sessie een uur gepland staan. Het gehele team zal op de hoogte gehouden worden van de ontwikkelingen met betrekking tot het onderzoek tijdens teamvergaderingen.

3.3 Instrumenten

Binnen het onderzoek zal gebruik gemaakt worden van vragenlijsten. Daarnaast wordt de werkvorm intervisie ingezet om een cyclisch proces door te maken.

Deelvragen	Tijdspad	Respondenten	onderzoeksinstrumenten
Hoe wordt het partnerschap ervaren door ouders, leerkrachten en leerlingen voorafgaand aan de interventie	april	vier ouders	Vragenlijst beginmeting interventie intervisie: schaalvragen, meerkeuze vragen en open vragen.
Hoe wordt intervisie ervaren door ouders en leerkrachten, wat werkt wel en wat werkt niet?	april/mei	vier ouders	Intervisie : 'leren van successen van leerkrachten' Vragenlijst tussenmeting interventie intervisie: schaalvragen, meerkeuze vragen en open vragen.
Hoe wordt partnerschap ervaren door ouders,	juni	vier ouders	Intervisie : 'leren van successen van ouders'

leerkrachten en leerlingen ná de interventie.			Vragenlijst eindmeting interventie interview:: schaalvragen, meerkeuze vragen en open vragen.
---	--	--	---

Figuur 3: Deelvragen, tijdspad, respondenten en onderzoeksinstrumenten.

3.3.1 Vragenlijsten:

Om deelvraag één en drie te beantwoorden maak ik gebruik van vragenlijsten. Het gebruik van vragenlijsten is volgens Harinck (2010) een manier om gegevens van de onderzoeksgroep te verzamelen. In mijn vragenlijsten komen zowel schaalvragen, meerkeuzevragen als open vragen voor. De vragenlijsten worden afgenomen bij vier ouders die tevens deelnemen aan de interview. De vragenlijsten worden tijdens elke interview voorafgaand of achteraf afgenomen. Dit wordt ter plaatse gedaan, zodat de gegevens naderhand geanalyseerd kunnen worden. Bij de schaalvragen kan de respondent aangeven hoeveel sterren hij waardeert (het aantal sterren geeft het cijfer weer). De likertschaal heb ik gebruikt voor de meerkeuze vragen (De Lange et al, 2011). De respondenten kunnen kiezen uit de volgende opties; 1 = Helemaal mee eens 2 = Mee eens 3 = Neutraal 4 = Oneens 5 = Helemaal oneens. Mensen blijken het moeilijk te vinden om antwoord te geven op open vragen. De antwoorden zullen daardoor niet altijd volledig zijn (Pligt & Blankers, 2013). Een vragenlijst bevat enkele open vragen ter toelichting van de gesloten vragen (Harinck, 2010). Als afsluiting in mijn vragenlijsten gebruik ik bewust een aantal open vragen om ouders de gelegenheid te geven mij te voorzien van feedback en een mening te vormen over de situatie.

Sturende vragen en antwoordmogelijkheden, dubbele ontkenningen en meervoudige vragen heb ik bewust vermeden. Volgens Pligt & Blankers (2013) zijn dit veelvoorkomende fouten die gemaakt worden in een vragenlijst. Het kan leiden tot onduidelijkheid en het verstoort onbedoeld mijn resultaten.

3.3.2. Interview 'leren van successen':

Om deelvraag twee te beantwoorden maak ik gebruik van de interview 'leren van successen'. De gekozen methode zet een andere toon tijdens de interview. Hetgeen gelukt is staat centraal. Er wordt uitgegaan van kansen, kracht en energie wat leidt tot een perspectief op mogelijkheden (Haan, 2001 & Dewulf, 2004). Enerzijds past het goed bij de positieve insteek die PBS hanteert, anderzijds past het bij mij als persoon. In het onderwijs ga ik uit van succeservaringen. PBS heeft mijns inziens goed inzetbare manieren om gewenst gedrag aan te leren en escalaties te voorkomen. Cauffman (2010) gaat uit van als iets werkt, leer het dan aan iemand anders. In mijn praktijk is gebleken dat een aantal interventies, aangeleerd vanuit PBS, inzetbaar zijn en leerlingen er positief op reageren.

Hieronder staan de stappen, zoals in de interview met ouders naar voren zal komen, beschreven (zie ook bijlage 4).

Stap 1 Introductie succeservaringen

Tijdens stap 1 zal ik een inleiding geven over PBS (wat houdt het in, hoe doen we dit op school). Daarna zal ik een aantal positieve ervaringen van interventies op het gebied van bekrachtigen van gewenst gedrag en het voorkomen van escalaties

delen met de ouders.

Bijvoorbeeld:

- beloningssysteem met muntjes
- voordoen- nadoen
- vier staat tot één (vier complimentjes tegenover één correctie).
- reactieprocedure

De ouders luisteren tijdens mijn verhaal. Ik heb ervoor gekozen om ouders tijdens deze stap nog niks op te laten schrijven, omdat ik hen de gelegenheid wil geven om rustig te kunnen luisteren en alle informatie in zich op te kunnen nemen. Ik wil het laagdrempelig houden voor ouders, zodat zij deze intervisie als positief ervaren. Zij maken kennis met de bovenstaande PBS interventies om positief gedrag te bekrachtigen. Mijn doel is dat de ouders de PBS interventies inzichtelijk hebben, zodat zij deze kunnen toepassen in hun thuissituatie.

Stap 2 Inventarisatie succesfactoren en contextkenmerken

Het onderstaande schema hang ik op in de ruimte waar de intervisie plaats vindt. De ouders krijgen de gelegenheid om kernwoorden op memo's te schrijven bij de vragen; Welke acties/kwaliteiten/initiatieven hebben gezorgd voor succes op school? Welke acties/kwaliteiten/initiatieven zouden thuis ook succesvol kunnen zijn? Welke begrippen spraken jou aan?

Ik heb de vragen in het schema aangepast, omdat ik de 'officiële' vragen in de intervisie 'leren van successen' te ingewikkeld vond voor ouders. Naar mijn mening is het voor ouders laagdrempelig als je de vraagstelling eenvoudig houdt en concreet. Volgens Pligt & Blankers (2013) blijft er dan weinig ruimte over voor eigen interpretatie.

Stap 3 Verdieping

Ouders mogen nadenken over welke interventie hen het meeste aanspreekt. Daarna krijgen de ouders de gelegenheid om één of twee vragen te stellen over de interventie (verhelderingsvragen om succesfactoren te achterhalen). We vullen de tabel aan waar nodig.

Stap 4 Evaluatie

Ik stel aan ouders de vraag: wat leren jullie hier nu van en wat neem je mee naar huis? De essentie van alle stappen ligt bij het bruikbaar maken van succeservaringen in eigen situatie.

3.4. Validiteit en betrouwbaarheid

Er wordt gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksinstrumenten om de betrouwbaarheid te optimaliseren. De verkregen data wordt geanalyseerd en er worden waar nodig aanpassingen gerealiseerd. Harinck (2008) beschrijft dat validiteit de mate is waarin het onderzoek/meetinstrument zijn doel beantwoordt; heeft het meetinstrument datgene te pakken wat we willen weten. In het onderzoek zijn zelf samengestelde vragenlijsten gebruikt. Deze zijn voortgekomen uit de theoretische achtergronden van PBS, SET en vanuit eerder onderzoek van mijn collega met betrekking tot PBS. De vragenlijsten worden drie keer afgenomen, zodat er een zichtbare meting waargenomen kan worden. Er is kritisch gekeken of de vragen antwoord kunnen geven op de onderzoeksvragen. Daarnaast wordt er in dit

onderzoek gebruik gemaakt van de interventie intervisie. Van elke intervisie worden notulen geschreven. Deze notulen worden ingezien door de intervisiegroep en zij mogen hierop kritisch feedback geven.

Het onderzoek is gericht op de partnerschap tussen school en ouders en de verbinding tussen school en ouders met betrekking tot PBS. De resultaten die voortkomen uit dit onderzoek zijn niet generaliseerbaar naar andere praktijksituaties. Het is niet vast te stellen of de interventie ook in andere situaties het gewenste effect oplevert. Het onderzoek is relevant voor basisschool R.

3.5 Ethische aspecten

Tijdens de intervisie geven de ouders en leerkrachten zichzelf bloot. Toch kan het zijn dat ouders zichzelf niet veilig of vertrouwd genoeg voelen en zich niet helemaal 'bloot' durven geven of het gevoel van 'falen' ervaren. Kwetsbaar opstellen tijdens de intervisie is van belang, maar wel lastig. Kwetsbaar opstellen versterkt je relatie met anderen (Assertief.nl, 2017). Om ouders tijdens de intervisie gerust te stellen en de relatie te versterken zal ik aangeven dat hetgeen in de intervisie besproken wordt altijd anoniem blijft, er zullen geen namen genoemd worden in mijn onderzoek of tijdens gesprekken die ik voer over mijn onderzoek. Alleen de nodige gegevens zullen voor mijn onderzoek gebruikt worden. Volgens De Lange, Schuman & Montesano Montessori (2011) is een rustige werkplek tijdens de intervisie van belang om veiligheid te creëren. De intervisie zal daarom plaatsvinden in de lerarenkamer, op dat moment is deze voor anderen niet toegankelijk. De ouders worden niet gedwongen deel te nemen aan de intervisie, wanneer zij zichzelf niet veilig en vertrouwd voelen, zullen zij te allen tijde uit de intervisie mogen stappen. De dynamiek in de groep. Mijn houding zal tijdens de intervisie open en transparant zijn. Op deze manier probeer ik een vertrouwd gevoel bij de ouders te creëren. Heijkant & Wegen (2005) geven aan dat individuen tijdens een intervisie gelijkwaardig aan elkaar horen te zijn en ze niet dezelfde ontwikkeling door hoeven te maken. Tijdens de intervisie wil ik een klimaat scheppen waarin iedereen gelijk is en een gedeelde verantwoordelijkheid voelt. Ik zal tijdens de intervisie 'leren van successen van leerkrachten' aangeven dat het voor de leerkrachten en mijzelf niet altijd lukt om succes te ervaren.

4. Data-analyse en resultaten

4.1 Inleiding

De data-analyse en resultaten zijn gebaseerd op vier deelnemende ouders. De analyse en resultaten zijn per deelvraag beantwoord. Om een overzichtelijk en goed beeld te krijgen van de gehele vragenlijst heb ik de schaal- en meerkeuzevragen in één grafiek weergegeven en heb ik de open vragen geturfd en in een grafiek weergegeven.

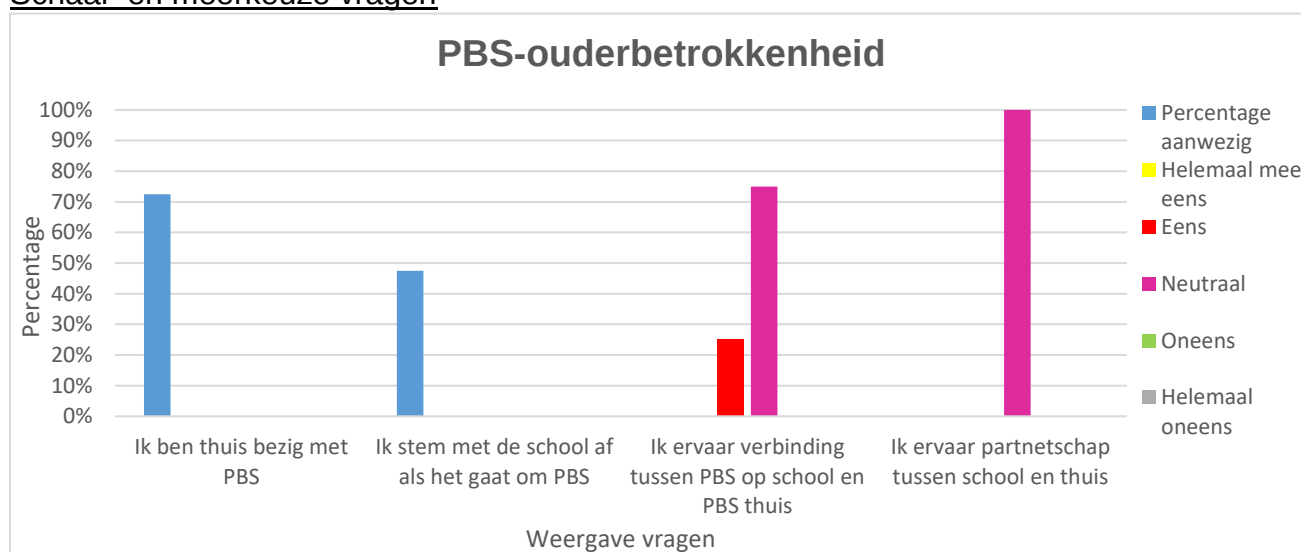
4.1. Vragenlijsten

De respondenten hebben drie vragenlijsten ingevuld met betrekking tot de interventie intervisie en de verbinding en partnerschap tussen ouders en leerkrachten. De drie vragenlijsten zijn opgezet als beginmeting, tussenmeting en eindmeting.

4.1.1 Beginmeting interventie intervisie

Voorafgaand aan de intervisie hebben vier ouders een digitale vragenlijst over ouderbetrokkenheid met betrekking tot PBS ingevuld. De vragenlijst bestond uit vijf vragen, waarvan vier schaal- en meerkeuze vragen en één open vraag.

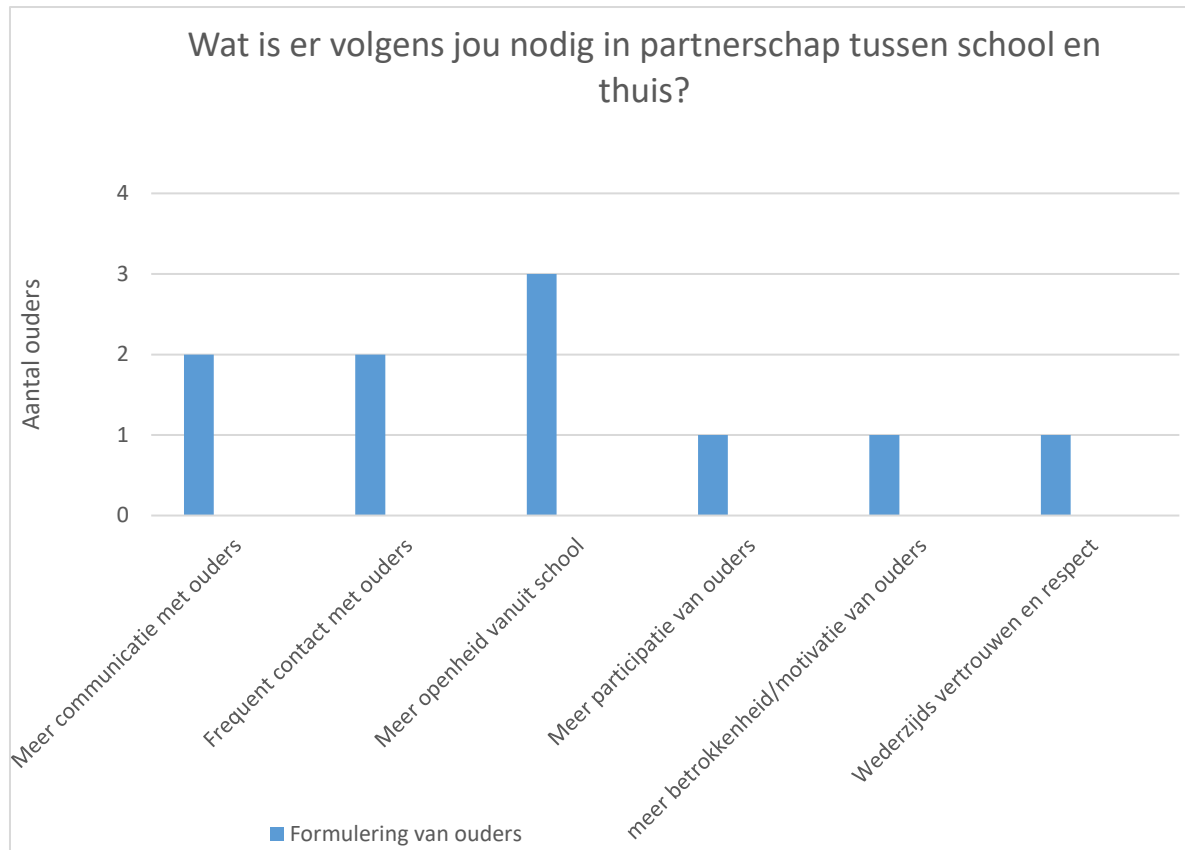
Schaal- en meerkeuze vragen

Figuur 4: Beginmeting schaal- en meerkeuze vragen PBS en betrokkenheid school/ouders.

Bij vraag 1 'Ik ben thuis bezig met PBS' geven twee ouders een 6, één ouder een 8 en één ouder een 9. De vier ouders geven een gemiddelde score van 7,25. Bij vraag 2 'Ik stem met de school af als het gaat om PBS' geeft één ouder een 3, één ouder een 4, één ouder een 5 en één ouder een 7. De vier ouders geven een gemiddelde score van 4,75. Bij vraag 3 'Ik ervaar verbinding tussen PBS op school en PBS thuis' kregen de ouders de keus om te antwoorden met helemaal mee eens, eens, neutraal, oneens, helemaal oneens. Eén ouder geeft aan het eens te zijn met deze stelling en drie ouders geven aan neutraal te staan in deze stelling. Bij vraag 4 'Ik ervaar partnerschap tussen school thuis' kregen de ouders de keus om te antwoorden met helemaal mee eens, eens, neutraal, oneens, helemaal oneens. Vier ouders geven aan neutraal te staan in deze stelling.

Open vraag

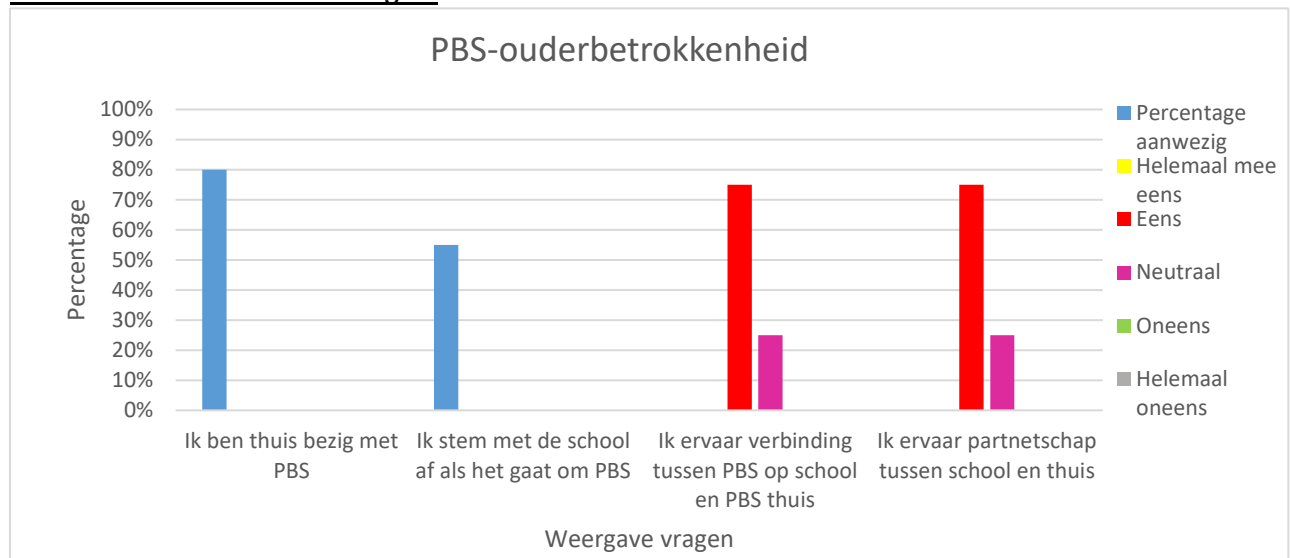
Figuur 5: Beginmeting partnerschap tussen school en ouders.

De ouders geven aan bij de open vraag 'Wat is er volgens jou nodig in partnerschap tussen school en thuis?' dat er meer communicatie tussen school en ouders mag plaats vinden en dat er frequent oudercontact mag plaatsvinden. Daarnaast geven zij aan dat thema's gedeeld mogen worden en dat de deur voor ouders opgezet mag worden. Zij geven aan dat betrokkenheid, motivatie, vertrouwen en respect nodig is. Ouders mogen meer participeren binnen de school.

4.1.2 Tussenmeting interventie intervisie

Twee weken nadat de intervisie heeft plaatsgevonden hebben de ouders opnieuw een vragenlijst ingevuld. De tussenmeting geeft aan op welke manier de ouders de intervisie ervaren hebben en of zij meer partnerschap en verbondenheid ervaren na de intervisie.

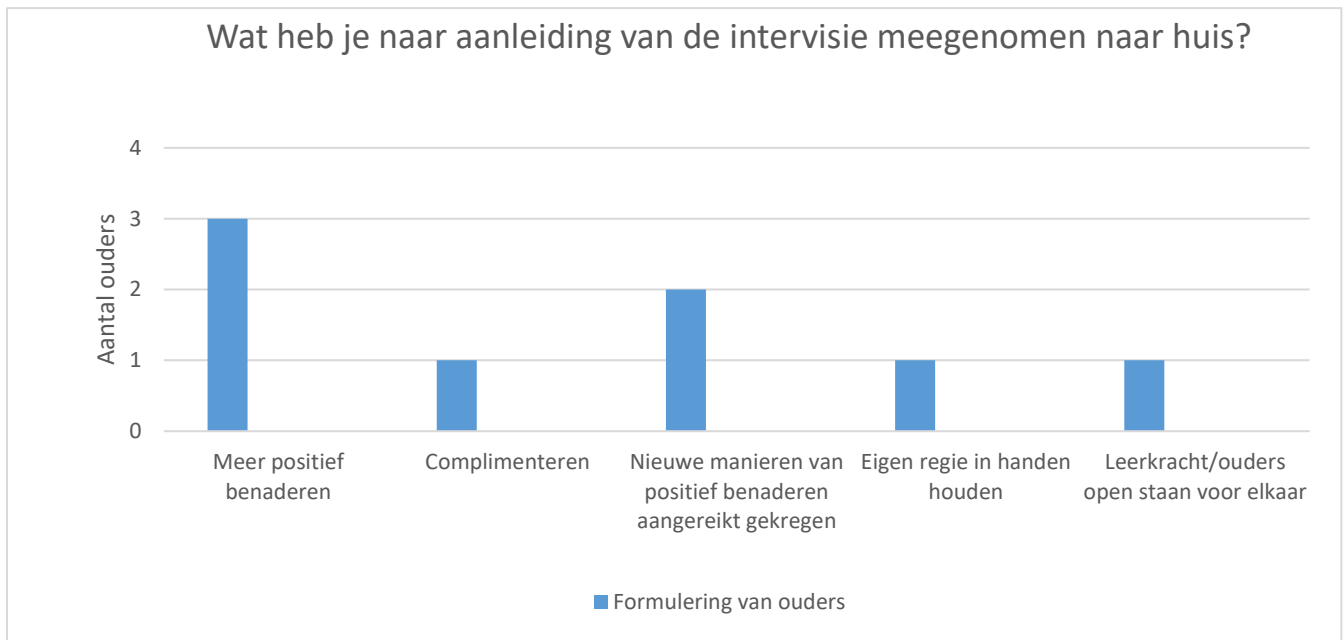
Schaal- en meerkeuze vragen

Figuur 6: Tussenmeting schaal- en meerkeuze vragen PBS en betrokkenheid school/ouders.

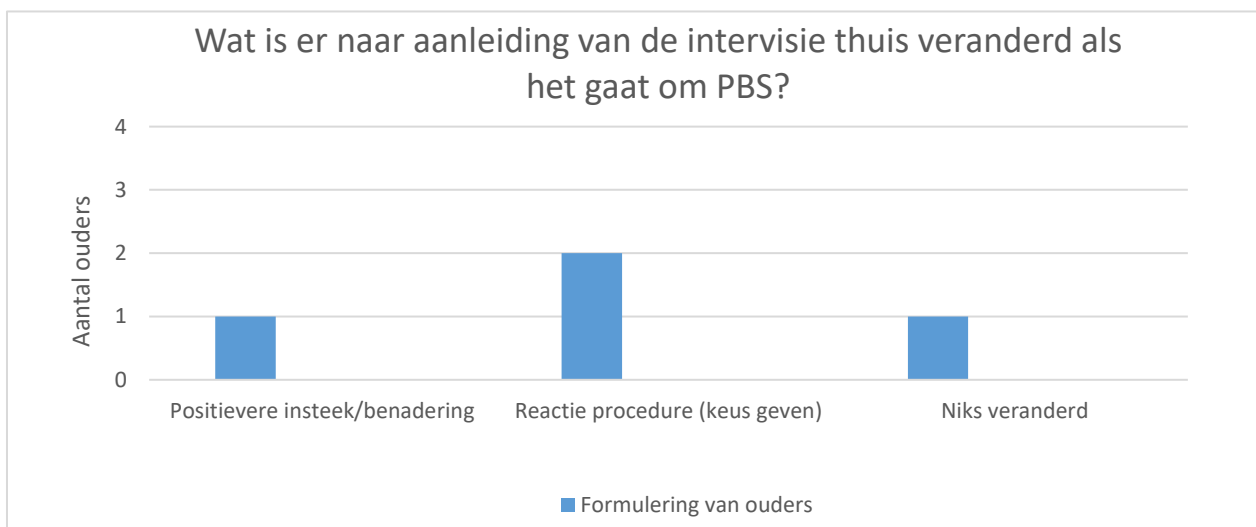
Bij vraag 1 'Ik ben thuis bezig met PBS' geeft één ouder een 7, twee ouders een 8 en één ouder een 9. De vier ouders geven een gemiddelde score van 8.00. Bij vraag 2 'Ik stem met de school af als het gaat om PBS' geeft één ouder een 2, één ouder een 5, één ouder een 7 en één ouder een 8. De vier ouders geven een gemiddelde score van 5,50. Bij vraag 3 'Ik ervaar verbinding tussen PBS op school en PBS thuis' kregen de ouders de keus om te antwoorden met helemaal mee eens, eens, neutraal, oneens, helemaal oneens. Drie ouders geven aan het eens te zijn met deze stelling en één ouder geeft aan neutraal te staan in deze stelling. Bij vraag 4 'Ik ervaar partnerschap tussen school thuis' kregen de ouders de keus om te antwoorden met helemaal mee eens, eens, neutraal, oneens, helemaal oneens. Drie ouders geven aan het eens te zijn met deze stelling en één ouder geeft aan neutraal te staan in deze stelling.

Open vragen

Figuur 7: Tussenmeting PBS in thuissituatie

Bij de open vraag 'Wat heb je naar aanleiding van de intervisie meegenomen naar huis?' geven twee ouders aan dat ze meer positief benaderen en één ouder geeft aan dat er thuis meer gecompimenteerd wordt. Twee ouders geven aan dat ze de aangereikte nieuwe manieren van positief benaderen mee naar huis hebben genomen, één ouder geeft aan de regie meer in eigen handen te houden en één

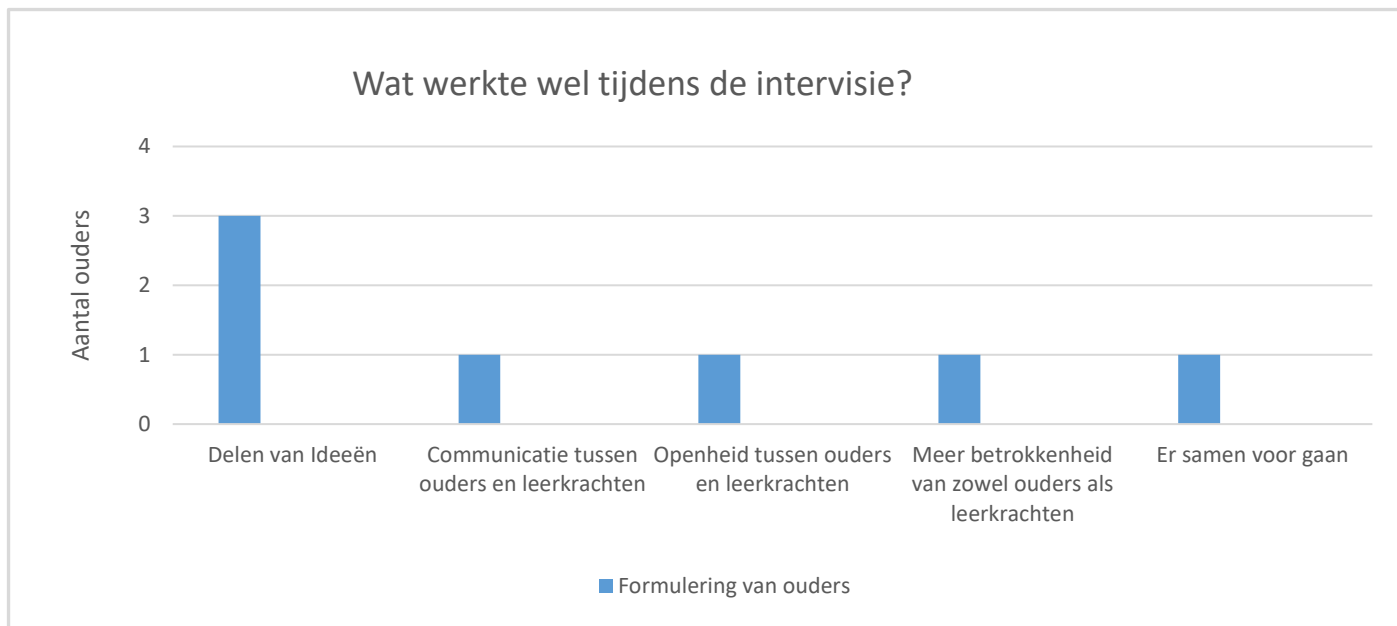

ouder geeft aan dat de leerkrachten en ouders meer open staan voor elkaar.

Figuur 8: Tussenmeting verandering PBS thuissituatie

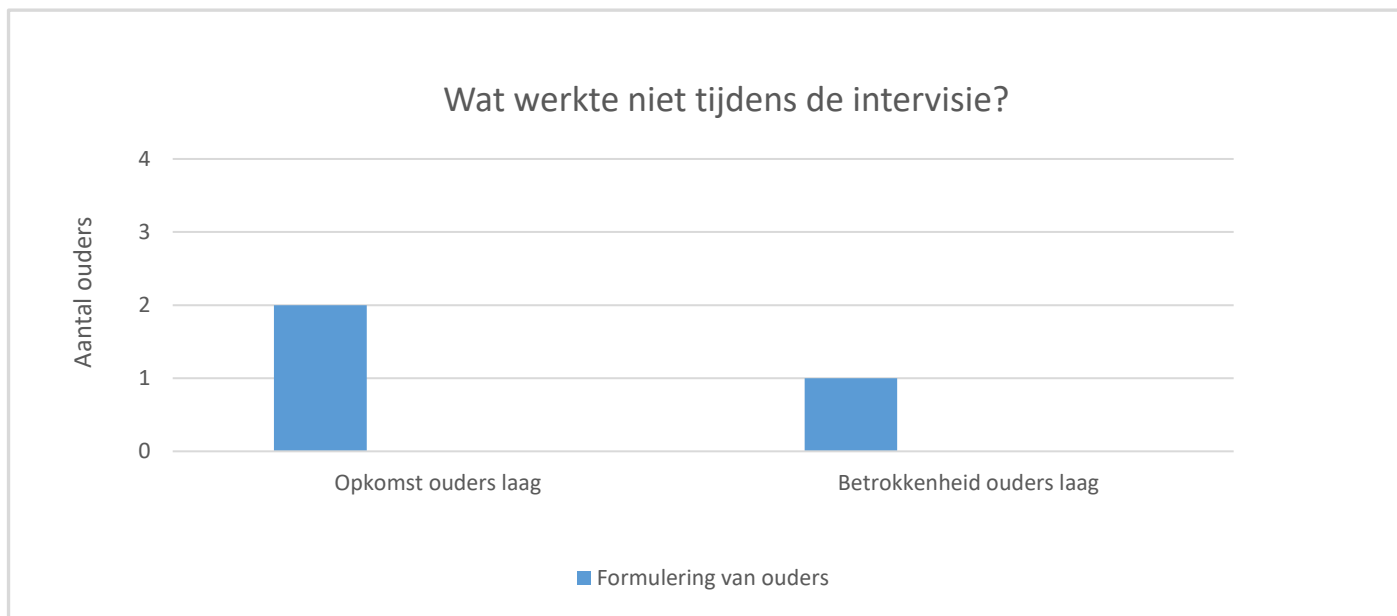
Bij de open vraag 'Wat is er naar aanleiding van de intervisie thuis veranderd als het gaat om PBS?' geeft één ouder aan dat ze een positievare insteek/benadering

hanteren. Twee ouders geven aan dat ze gebruik maken van de reactieprocedure en één ouder geeft aan dat er thuis niks veranderd is.

Figuur 9: Tussenmeting pluspunten intervisie.

Bij de open vraag 'Wat werkte wel tijdens de intervisie' geven drie ouders aan dat het delen van ideeën werkt, één ouder geeft aan dat de manier van communicatie tussen ouders en leerkrachten werkt, één ouder geeft aan dat er openheid ontstaat tussen ouders en leerkrachten, één ouder geeft aan dat er meer betrokkenheid is van zowel ouders- als leerkrachten en één ouder geeft aan dat het werkt om er samen voor te gaan.

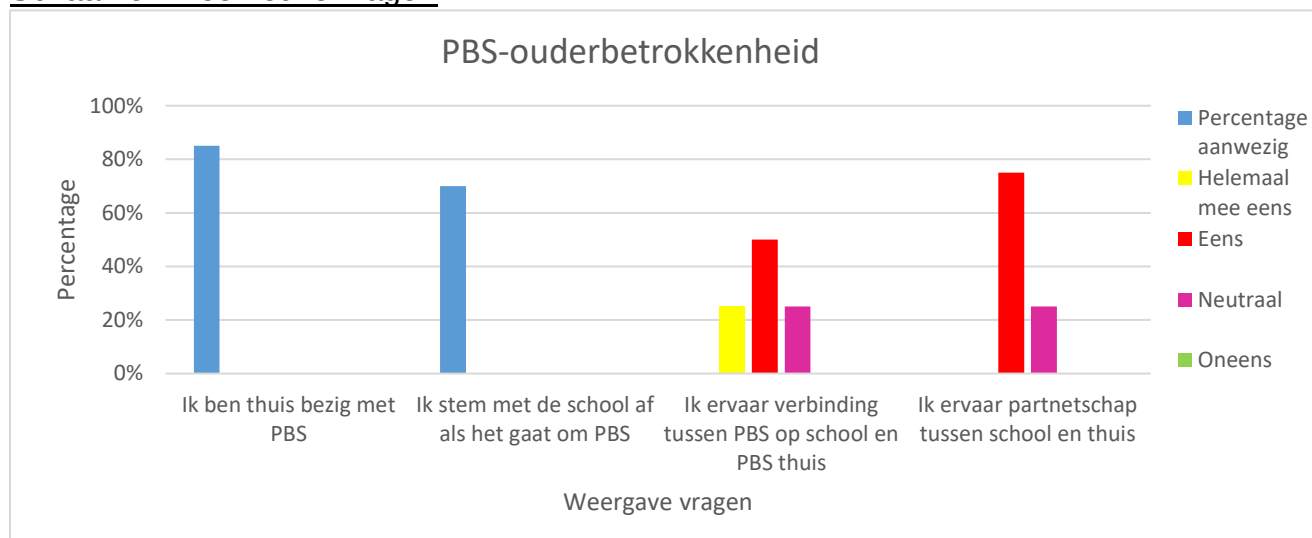
Figuur 10: Tussenmeting minpunten intervisie.

Bij de open vraag 'wat werkte niet tijdens de intervisie?' hebben twee ouders aangegeven dat de opkomst van ouders laag is en één ouder geeft aan dat de betrokkenheid vanuit ouders laag is.

4.1.3 Eindmeting interventie intervisie

Na de laatste intervisie hebben de ouders opnieuw een vragenlijst ingevuld. De eindmeting geeft aan op welke manier de ouders de intervisie ervaren hebben en of zij meer partnerschap en verbondenheid ervaren na de intervisie.

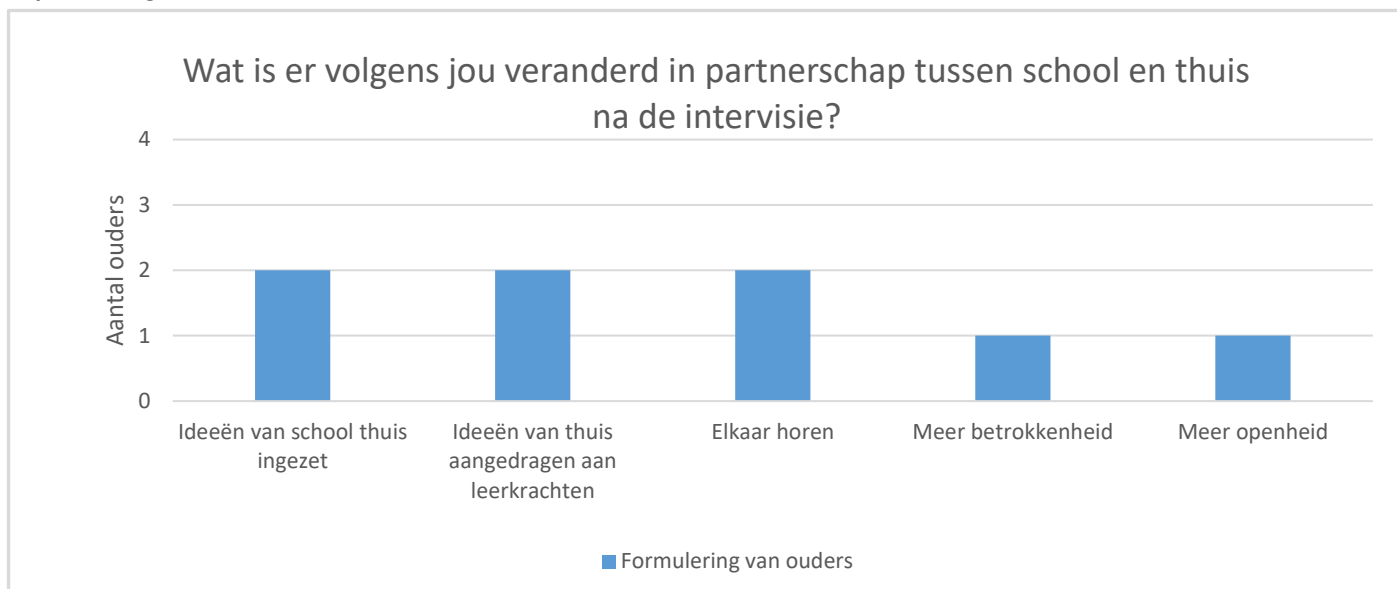
Schaal- en meerkeuze vragen

Figuur 11: Eindmeting schaal- en meerkeuze vragen PBS en betrokkenheid school/ouders.

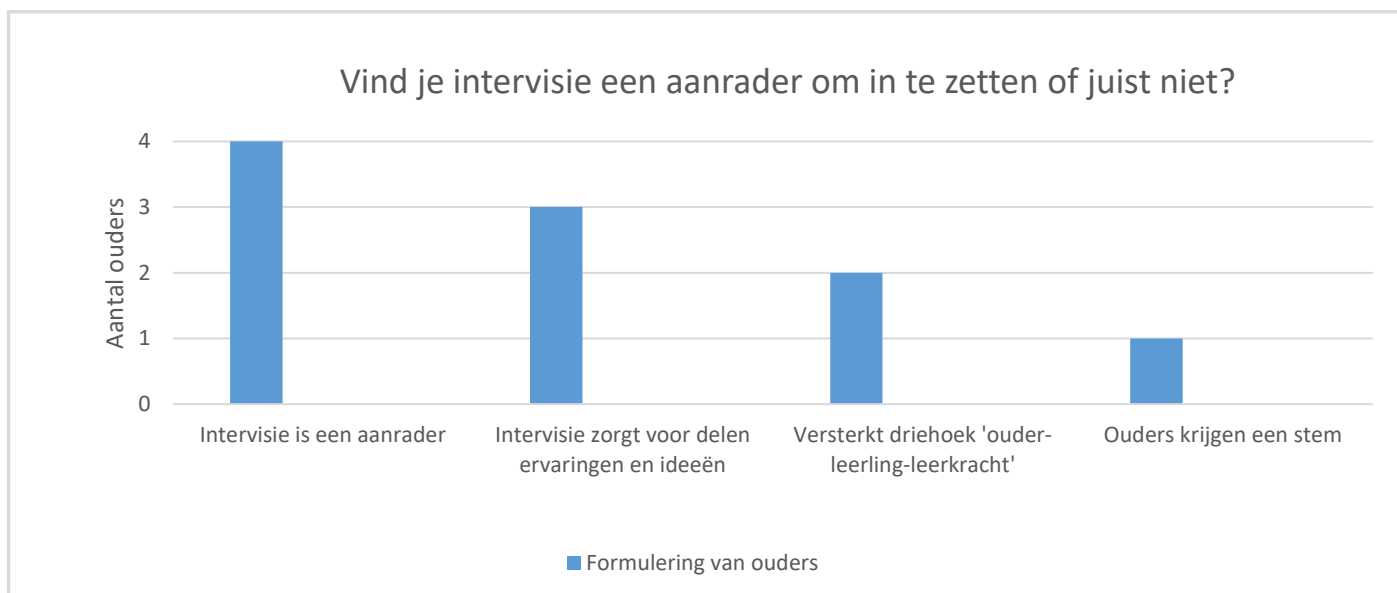
Bij vraag 1 'Ik ben thuis bezig met PBS' geven twee ouders een 8 en twee ouders een 9. De vier ouders geven een gemiddelde score van 8,50. Bij vraag 2 'Ik stem met de school af als het gaat om PBS' geeft één ouder een 6, twee ouders een 7 en één ouder een 8. De vier ouders geven een gemiddelde score van 7,00. Bij vraag 3 'Ik ervaar verbinding tussen PBS op school en PBS thuis' kregen de ouders de keus om te antwoorden met helemaal mee eens, eens, neutraal, oneens, helemaal oneens. Eén ouder geeft aan neutraal te staan in deze stelling, twee ouders geven aan het eens te zijn met deze stelling, één ouder geeft aan het helemaal eens te zijn met deze stelling. Bij vraag 4 'Ik ervaar partnerschap tussen school thuis' kregen de ouders de keus om te antwoorden met helemaal mee eens, eens, neutraal, oneens, helemaal oneens. Drie ouders geven aan het eens te zijn met deze stelling en één ouder geeft aan neutraal te staan in deze stelling.

Open vragen:

Figuur 12: Eindmeting verandering in partnerschap na intervisie.

Bij de open vraag 'Wat is er volgens jou veranderd in partnerschap tussen school en thuis na de intervisie?' geven twee ouders aan dat ze ideeën vanuit school thuis inzetten. Twee ouders geven aan dat ze ideeën vanuit thuis aandragen aan leerkrachten. Twee ouders geven aan dat zowel ouders- als leerkrachten elkaar horen. Eén ouder geeft aan dat er meer betrokkenheid is ontstaan. Eén ouder geeft aan dat er meer openheid is ontstaan.

Figuur 13: Eindmeting intervisie een aanrader?

Bij de vraag 'Vind je intervisie een aanrader om in te zetten of juist niet, licht je antwoord toe?' geven vier ouders aan dat intervisie een aanrader is. Drie ouders geven aan dat intervisie zorgt voor het delen van ervaringen en ideeën. Twee ouders geven aan dat het de driehoek 'ouder-leerling-leerkracht' versterkt. Eén ouder geeft aan dat ouders middels de intervisie een stem krijgen.

4.2 Intervisie

Samen met vier ouders heb ik de intervisie ‘leren van successen’ gehouden. De intervisie werd doorlopen volgens de vier opeenvolgende stappen: introductie succeservaringen, inventarisatie succesfactoren en contextkenmerken, verdieping en evaluatie. Tijdens de intervisie heb ik de leiding genomen en de intervisiestappen doorlopen. Ik heb de intervisie vastgelegd in de notulen (zie bijlage 5 en 6).

4.2.1 Intervisie leren van successen van leerkracht

<u>Intervisie: leren van successen van leerkracht</u>	
<u>Vragen</u>	<u>Antwoorden en aantal ouders</u>
Welke acties/kwaliteiten/initiatieven hebben gezorgd voor succes op school?	• Belonen: • Visueel voordoen/nadoen: • Vier staat tot één: • Keus geven, reactieprocedure: • Goed voorbeeldgedrag andere leerlingen stimuleren: • Samen PBS uitstralen: • Consequent zijn:
Welke acties/kwaliteiten/initiatieven zouden thuis ook succesvol kunnen zijn? Welke begrippen spraken jou aan?	• Visueel voordoen/nadoen: • Reactieprocedure: • Kinderen betrekken bij maken van keuzes en afspraken: • Samen PBS uitstralen: • Beloningssystemen: • Eigen fouten naar kind durven uitspreken:
Wat neem je mee naar huis?	• Reactieprocedure toepassen: • Samen met school PBS uitstralen en het beste uit het kind halen: • Beloningssysteem: • Openheid naar het kind:
Complimenten tijdens intervisie over verbinding en partnerschap tussen leerkrachten en ouders	Steekwoorden: • Eerlijkheid • Duidelijkheid • Serieus genomen • Gehoord voelen • Samen verantwoordelijk • Samen sparren • Geen verschil tussen leerkracht/ouder

Figuur 14: Leren van successen van leerkracht

De vier ouders konden tijdens de intervisie de bovenstaande vragen beantwoorden op een post-it naar aanleiding van de vertelde succesinterventies door leerkrachten met betrekking tot het aanleren en bekrachtigen van gedragsverwachtingen. Er kwamen uiteenlopende antwoorden, deze heb ik geclusterd in figuur 14. Op de vraag

‘welke acties/kwaliteiten/initiatieven hebben gezorgd voor succes op school?’ geven drie ouders aan dat belonen voor succes gezorgd heeft, twee ouders geven aan dat visueel voordoen/nadoen en vier staat tot één voor succes gezorgd heeft. Enkele individuele ouders geven aan dat een keus geven(reactieprocedure), goed voorbeeldgedrag andere leerlingen stimuleren, samen PBS uitstralen en samen consequent zijn voor succes gezorgd heeft. Op de vraag ‘Welke acties/kwaliteiten/initiatieven zouden thuis ook succesvol kunnen zijn? Welke begrippen spraken jou aan?’ geven twee ouders aan dat visueel voordoen/nadoen, reactieprocedure en kinderen betrekken bij het maken van keuzes en afspraken thuis zinvol zouden kunnen zijn. Enkele individuele ouders geven aan dat samen PBS uitstralen, beloningssystemen en eigen fouten naar kind uitspreken thuis zinvol zouden kunnen zijn. Op de vraag ‘Wat neem je mee naar huis?’ geven twee ouders aan dat zij de reactieprocedure mee naar huis nemen. Twee ouders geven aan dat zij het PBS uitstralen en het beste uit het kind halen mee naar huis nemen. Enkele individuele ouders geeft aan beloningssystemen en openheid naar het kind mee naar huis te nemen. Tijdens de intervisie zijn er door ouders complimenten gemaakt over de ervaring van intervisie tussen ouders en leerkracht. De complimenten zijn in figuur 14 in de volgende steekwoorden weergegeven; eerlijkheid, duidelijkheid, serieus genomen, gehoord voelen, samen verantwoordelijk, samen sparren, geen verschil tussen leerkracht/ouder.

4.2.2. Intervisie leren van successen van ouders

<u>Intervisie: leren van successen van ouders</u>	
<u>Vragen</u>	<u>Antwoorden en aantal ouders</u>
Welke acties/kwaliteiten/initiatieven hebben thuis voor succes gezorgd?	• Eén op één in gesprek gaan met het kind: • Keus geven (wil je dit of dat): • Samenwerken ouders/kind: • Oudere broer/zus als voorbeeld stellen: • Complimentenstrookjes: • Gedrag spiegelen:
Welke acties/kwaliteiten/initiatieven zouden op school ook succesvol kunnen zijn?	• Keus geven (wil je dit of dat): • Eigenaarschap: • Samenwerken onder- bovenbouw: • De dag positief bespreken en afsluiten: • Complimenten: • Thuis aan school koppelen (hobby's, oefenen muziekinstrument):
Wat leren wij hier samen van en wat kunnen wij beiden inzetten?	Belangrijke aspecten • Eigenaarschap belangrijk. • Oudere broer/zus/leerling/klas als voorbeeld stellen.

	• Kind keuzes geven (wil je dit of dat). • Uitwisselen successen van het kind door ouders/leerkrachten. • Veel verschillende manieren van belonen en beloningssystemen.
Complimenten tijdens intervisie over verbinding en partnerschap tussen leerkrachten en ouders	Steekwoorden • Eerlijkheid • Betrokkenheid • Gehoord voelen • Gedeelde verantwoordelijkheid • Samen sparren • Geen verschil tussen leerkracht/ouder • Minpunten/ valkuilen bespreekbaar.

Figuur 15: Leren van successen van ouders.

De vier ouders konden tijdens de intervisie de bovenstaande vragen beantwoorden op een post-it naar aanleiding van de vertelde succesinterventies van ouders met betrekking tot het aanleren en bekrachtigen van gedragsverwachtingen. Er kwamen uiteenlopende antwoorden, deze heb ik geclusterd in figuur 15. Op de vraag 'Welke acties/kwaliteiten/initiatieven hebben thuis voor succes gezorgd?' geven drie ouders aan dat één op één in gesprek met het kind voor succes gezorgd heeft. Twee ouders geven aan dat een keus geven ((wil je dit of dat) en samen werken ouder/kind voor succes gezorgd heeft. Enkele individuele ouders geven aan dat een oudere broer/zus als voorbeeld stellen, complimentenstrookjes en gedrag spiegelen voor succes gezorgd heeft. Op de vraag 'Welke acties/kwaliteiten/initiatieven zouden op school ook succesvol kunnen zijn?' geven twee ouders aan dat een keus (wil je dit of dat) op school succesvol kan zijn. Enkele individuele ouders geven aan dat eigenaarschap, samenwerken met onder-bovenbouw, de dag positief bespreken en afsluiten, complimenteren, thuis aan school koppelen op school succesvol kan zijn. Op de vraag 'Wat leren wij hier samen van en wat kunnen wij beiden inzetten?' kwam tijdens het sparren met vier ouders en één leerkracht het volgende als 'belangrijk en zowel thuis- als op school inzetbaar' naar voren; eigenaarschap, oudere broer/zus/leerling/klas als voorbeeld stellen, kind keus geven (wil je dit of dat), uitwisselen successen van het kind tussen ouders/leerkracht, veel verschillende manieren van belonen en beloningssystemen. Tijdens de intervisie zijn er door ouders complimenten gemaakt over de ervaring van intervisie tussen ouders en leerkracht. De complimenten zijn in figuur 15 in de volgende steekwoorden weergegeven: eerlijkheid, betrokkenheid, gehoord voelen, gedeelde verantwoordelijkheid, samen sparren, geen verschil tussen leerkracht/ouders, minpunten bespreekbaar.

5. Conclusie en discussie

5.1 Inleiding

Naar aanleiding van het uitgevoerde actieonderzoek op basisschool R worden in dit hoofdstuk de resultaten en conclusie, de discussie en de aanbevelingen weergegeven.

5.2 Conclusie

5.1.1 Conclusie deelvraag 1

Hoe wordt het partnerschap ervaren door ouders, leerkrachten en leerlingen voorafgaand aan de interventie?

Uit de resultaten van de vragenlijsten concludeer ik dat een deel van de ouders thuis bezig zijn met PBS. Ik vraag mezelf af of ze PBS structureel inzetten en ook duidelijk hebben wat PBS inhoudt. De ouders vinden de afstemming met school als het gaat om PBS onvoldoende en hebben over het algemeen geen mening over het ervaren van verbinding en partnerschap tussen PBS op school en PBS thuis. Naar mijn mening komt dit doordat zij niet het gevoel hebben samen verantwoordelijk te zijn voor de opvoeding en ontwikkeling van het kind, dit wordt door Nelen et al. (2016) juist belangrijk gevonden. Tevens kan dit te maken hebben met de weinige communicatie die plaatsvindt tussen school en ouders. Golly en Sprague, (2013) geven aan dat ouders en leerkrachten dezelfde taal moeten spreken en een juiste afstemming moeten hanteren, zodat zij goed kunnen samenwerken. Dezelfde taal wordt nog niet gesproken, er is geen afstemming tussen ouders en school op dat gebied.

5.1.2. Conclusie deelvraag 2

Hoe wordt intervisie ervaren door ouders en leerkrachten, wat werkt wel en wat werkt niet?

De resultaten uit de intervisie laten zien dat ouders en leerkrachten tijdens de intervisie eerlijkheid en duidelijkheid ervaren. Naar mijn mening komt dit doordat ouders zich serieus genomen en gehoord voelen. Daarnaast denk ik dat de gedeelde verantwoordelijkheid die zij voelen tijdens de intervisie zorgt voor een open en vertrouwde sfeer. Mijns inziens hebben de ouders de kans en de durf gekregen om te sparren over succes van leerkrachten en henzelf. De intervisiegroep bestond uit gelijken, namelijk ouders en één leerkracht. Zij willen allemaal het beste voor het kind (Hendriks, 2012, Stammes, z.d en Van Rooijen – Mutsaers et al 2014). Hierdoor voelden zij mogelijk geen verschil in hiërarchie tussen ouders en leerkracht.

Uit de afgenomen vragenlijst na de intervisie 'leren van successen van leerkracht' blijkt dat ouders thuis meer bezig zijn met PBS. Dit kan komen doordat ouders meer afstemmen met de school als het gaat om PBS tijdens een intervisie en meer partnerschap ervaren. Golly en Sprague, (2013) geven aan dat school en ouders partners van elkaar moeten worden. Ik vraag me af of de ouders bewust de

interventies op het gebied van PBS hebben ingezet of dat zij er alleen meer over zijn gaan nadenken.

De ouders ervaren meer verbinding en partnerschap tussen PBS op school en PBS thuis. Dit kan komen doordat zij vinden dat het delen van ideeën, open communicatie en betrokkenheid goed werkt. Golly & Sprangue (2011) geven aan dat uit onderzoek is gebleken dat we ouderbetrokkenheid kunnen vergroten door de strategieën in te zetten: ouders op de hoogte houden, effectief ouderschap ondersteunen, positieve interacties tussen ouders en school bevorderen te laten toenemen. De ouders en de leerkracht hebben elkaar tijdens de intervisie op een positieve manier op hoogte gehouden van elkaars successen met betrekking van het kind. Ouders blijven de ouderbetrokkenheid en de opkomst van ouders laag vinden en minder goed werken. Ik denk dat dit te maken heeft met de lage deelname van ouders op een grote school.

5.1.3 Conclusie deelvraag 3

Hoe wordt partnerschap ervaren door ouders, leerkrachten en leerlingen ná de interventie?

De resultaten uit de intervisie laten zien dat ouders en leerkrachten tijdens de intervisie eerlijkheid en betrokkenheid ervaren. Dit kan komen doordat de ouders zich tijdens de intervisie gehoord voelen, een gedeelde verantwoordelijkheid ervaren en de kans krijgen om te sparren over succes van leerkrachten en henzelf. Zij voelen geen verschil in hiërarchie tussen ouders en leerkracht. Binnen de samenwerking was de grondhouding gelijkwaardig. Heijkant & Wegen (2005) geven aan dat individuen gelijkwaardig aan elkaar horen te zijn en ze niet dezelfde ontwikkeling door hoeven te maken. Het bespreken van valkuilen en minpunten door zowel ouders als leerkrachten wordt als fijn ervaren, dit kan komen doordat de intervisie plaatsvond in een respectvol en veilig klimaat. Dit is een voorwaarde tijdens de intervisie. Op deze manier wordt de samenwerking geoptimaliseerd, zodat er wederzijdse interesse kan zijn en men elkaar de ruimte geeft voor denk- en ontwikkelingsprocessen (Beek & Schaub- de Jong, 2013; Lingsma & Doorn, 2014).

Uit de afgenomen vragenlijst na de intervisie 'leren van successen van ouders' blijkt dat ouders thuis meer bezig zijn met PBS, meer afstemmen met school als het gaat om PBS en meer verbinding tussen PBS op school en PBS thuis ervaren. Ik denk dat dit komt door dezelfde taal die gesproken wordt. Volgens Golly en Sprague, (2013) kan dit helpen zijn voor de opvoeding thuis en de manier van omgang in de schoolsituatie. Het gevoel van partnerschap tussen PBS op school en PBS thuis is gelijk gebleven. Alle vier de ouders vinden intervisie een aanrader om in te zetten op school, dit kan komen doordat zij ervaren dat zij middels een intervisie praktische oplossingen vinden voor problemen of situaties (Beek & Schaub-De Jong 2013). De vraag blijft of andere ouders hier ook de meerwaarde van zullen inzien.

5.1.4 Conclusie onderzoeksvraag

Op welke wijze vergroot de interventie 'intervisie' het partnerschap en de verbinding tussen ouders en school met betrekking tot het aanleren en bekrachtigen van gedragsverwachtingen?

Om tot een antwoord te komen op de onderzoeksvraag is er gebruik gemaakt van de conclusies op de eerder geformuleerde deelvragen. Uit de analyse kan gesteld worden dat de interventie intervisie 'leren van successen' het partnerschap van ouders en school met betrekking tot het aanleren en bekrachtigen van gedragsverwachtingen vergroot. De interventie intervisie 'leren van successen' is een positieve manier om samen te 'sparren' over succeservaringen en over het welbevinden van het kind. Een goede communicatie tussen leerkracht en ouders bevordert de ouderbetrokkenheid. Volgens De Vries (2010) moet de communicatie goed onderhouden worden. Het is belangrijk dat een intervisie geregeld plaatsvindt. Hendriksen (2012) en Stammes (z.d.) geven aan dat intervisie een methode is om systematisch problemen of ervaringen aan te pakken en te bespreken. De problemen en ervaringen zijn actueel, het zijn situaties waar mensen over willen praten en een oplossing voor willen (Hendriks, 2012). De ouders geven aan dat zij tijdens de intervisie geen verschil merken in hiërarchie tussen leerkracht en ouder en ze voelen zich gehoord. Heijkant & Wegen (2005) geven aan dat individuen gelijkwaardig aan elkaar horen te zijn en ze niet dezelfde ontwikkeling door hoeven te maken.

5.2 Discussie

Dit onderzoek is uitgevoerd onder vier ouders van basisschool R. De school bestaat uit 246 gezinnen. Dit betekent dat er een heel klein percentage ouders heeft deelgenomen aan het onderzoek. Wanneer de betrokkenheid voor het deelnemen aan de intervisie groter was, zouden de resultaten van het onderzoek ook betrouwbaarder zijn. De resultaten van dit onderzoek zijn niet vergeleken met een andere controlegroep. Hierdoor is de externe validiteit beperkt (De Lange, Schuman & Montessori, 2011). De ouders die deelgenomen hebben aan het onderzoek, zijn ook de ouders die vaak aanwezig zijn op school. Zij zijn betrokken bij de school en hun kind, daarnaast participeren zij ook met regelmaat binnen de school. De opgestelde vragenlijsten zijn van te voren ingezien door de directrice en de intern begeleider van de school, op deze manier zijn de vragen helder geformuleerd en duidelijk voor de ouders. Tevens kon er een meting plaatsvinden binnen dit onderzoek met betrekking tot de intervisie. Ik heb gebruik gemaakt van dezelfde meerkeuze vragen in de drie vragenlijsten. De open vragen diende als doel om te kijken waar nog winst te behalen viel.

5.3 Praktische opbrengst en aanbevelingen

In dit onderzoek is gekeken of de interventie intervisie een geschikte manier is om het partnerschap tussen school en ouders met betrekking tot het aanleren en bekrachtigen van gedragsverwachtingen te vergroten binnen basisschool R. De aanbevelingen zijn dan ook alleen bestemd voor ouders en leerkrachten van basisschool R. Het zou op andere scholen effect kunnen hebben.

Tijdens een intervisie leer je van jezelf, van situaties en van elkaar Stammes (z.d.) & Van Dam (2007). Intervisie is open en ondersteunend, wel kritisch maar niet beoordelend. Daarom is het inzetten van de intervisie 'leren van successen' een geschikte interventie om partnerschap tussen school en ouders te vergroten. Er worden actuele successen besproken die meegenomen en uitgevoerd kunnen worden in eigen praktijk. De intervisie heeft verschillende functies, namelijk;

uitwisselen van informatie, bijpraten, steun zoeken bij elkaar en elkaar coachen. De verwachtingen moeten van te voren duidelijk zijn (Hendriksen, 2012). Tijdens de intervisie hebben de ouders de gelegenheid gekregen om informatie uit te wisselen en om steun te zoeken bij elkaar, door ervaringen en ideeën op een positieve manier te bespreken. Dit is een mooie manier om op elkaar af te stemmen en dezelfde taal te spreken.

Ten eerste wordt aanbevolen om de intervisie positief te benaderen. De interventie intervisie 'leren van successen' is een manier om partnerschap tussen ouders en leerkrachten te vergroten als het gaat om het aanleren en bekrachtigen van gedragsverwachtingen. De intervisie wordt benaderd vanuit een positieve intentie. Er wordt uitgegaan van kansen, kracht en energie wat leidt tot een perspectief op mogelijkheden (Haan, 2001 & Dewulf, 2004). Dit past bij de positieve intentie van PBS en het zorgt ervoor dat er vanuit succes wordt verteld en dat de sfeer binnen een intervisie positief blijft.

Ten tweede wordt aanbevolen om de interventie intervisie meerdere malen per jaar te herhalen. Het is van belang om ouders en leerkrachten op verschillende manieren (tijdens teamvergaderingen, ouderavonden en oudergesprekken) en herhaaldelijk kennis te laten maken met de intervisie 'leren van successen'. Hendriksen (2012) en Stammes (z.d.) geven aan dat intervisie een methode is om systematisch problemen of ervaringen aan te pakken en te bespreken. De problemen en ervaringen zijn actueel, het zijn situaties waar mensen over willen praten en een oplossing voor willen (Hendriks, 2012). Door meerdere keren per jaar een intervisie te houden wordt het een routine en een houvast. Door intervisies ook tijdens oudergesprekken in te brengen, maken 'alle' ouders kennis met deze werkvorm.

Ten derde wordt aanbevolen om te kijken naar de groepsgrootte waarin de intervisie plaatsvindt. Per situatie moet de groepsgrootte afgestemd worden. Er bestaan verschillende meningen over de groepsgrootte. Hendriks (2012), Stammes (z.d) en Van Rooijen – Mutsaers et al (2014) geven aan dat het wenselijk is als de groep bestaat uit drie tot acht personen en bestaat uit gelijken. Bij een groep minder dan drie personen is de groep kwetsbaar. Bij een groep van vijf of meer personen wordt het houden van overzicht lastiger. De groepsgrootte hangt af van de manier waarop je de intervisie inzet. Vanuit de ouders wordt namelijk aanbevolen om de intervisie 'leren van successen' in te zetten tijdens ouderavonden om mee te denken over bepaalde thema's of tijdens oudergesprekken met het kind erbij.

Literatuurlijst

- Assertief.nl. (2017). *Kwetsbaar is het nieuwe krachtig*. Geraadpleegd op 15-06-2017, via <https://assertief.nl/kwetsbaar-opstellen/>
- Bannink, F (2012). *Positieve Supervisie en Intervisie*. Amsterdam: Hogrefe Uitgevers.
- Beek, van de B. & Schaub-de Jong, M. (2013). *Intervisie leren. Een methode voor professionele ontwikkeling*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.
- Boethel, M. (2004). *Readiness: Schools, Family & Community Connections. Annual Synthesis 2003*. Austin, TX: National Center for Family & Community Connections with Schools/Southwest Educational Development Laboratory.
- Bronfenbrenner, U. (1977). *Towards an experimental ecology of human development*. American Psychologist, 32, 513-531.
- Bronfenbrenner, U., & Morris, P. (2006). *The bioecological model of human development*. Hoboken, NJ, US: John Wiley and Sons Inc
- Buhs, E.S., Ladd, G.W. en Herald, S.L. *'Peer exclusion and victimization: Processes that mediate the relation between peer group rejection and children's classroom engagement and achievement?'*In: Journal of educational Psychology, 2006, 98 (1), 1-13.
- Cauffman, L. (2010). *Simpel*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Cijvat, I. & Voskens, C. (2008). *Een onderzoek naar de rol van ouders in het primair onderwijs, deel literatuuronderzoek*. Amersfoort: CPS
- Cohen de Lara, H. (2012). *Parental involvement: What do we know from research?* In OECD, Starting Strong III. Parijs: OECD.
- Dam, L. van (2007). *Het 'reflecting team'-intervisiemodel. Oplossingsgerichte intervisie: de focus op het resultaat*. Supervisie en Coaching, 24, 3, 171-186
- Desforges, C. & Abouchaar, A. (2003). *The Impact of Parental Involvement, Parental Support and Family Education on Pupil Achievement and Adjustment: A Literature Review*. Londen: Department for Education and Skills.

- Deslandes, R. & Rousseau, N. (2007). *Congruence between teachers' and parents' role construction and expectations about their involvement in homework*. International Journal about Parents in Education, 1, 108-116.
- Dewulf, L. (2004) *Interviewleidraad 'appreciative inquiry'*. Gent: Kessels & Smit.
- Goldring, E., & Sullivan, A. (1996). *Beyond the boundaries: Principals, parents and communities shaping the school environment*. In K. Leithwood e.a. (Eds.), *International Handbook of Educational Leadership and Administration* (pp. 195-222). Dordrecht/New York: Kluwer.
- Golly, A. en Sprague, J. (2013). *Positive Behavior Support. Goed gedrag kun je leren. Doelmatige strategieën voor in de school*. Uitgeverij: Pica
- Haan, E. de. (2001) *Leren met collega's. Praktijkboek intercollegiale consultatie*. Assen: Van Gorcum.
- Harinck, F. (2010). *Basisprincipes praktijkonderzoek*. Antwerpen: Garant.
- Heijkant, van den C. & Wegen, van der R. (2000). *De klas in beeld. Video Interactie Begeleiding in School*. Heeswijk-Dinther: Esstede.
- Henderson, A.T. & Mapp, K.L.A. (2002). *New Wave of Evidence: The Impact of School, Family, and Community Connections on Students Achievement* Aston: SEDL's National Center for Family & Community Connections with Schools.
- Hendriksen, J. (2000). *Begeleid intervisie model. Collegiale advisering en probleemoplossing*. Amsterdam: Boom Uitgevers.
- Hendriksen, J. (2012). *Intervisie bij werkproblemen*. Amsterdam: Boom/Nelissen.
- Horner, R., Todd, A.W., Lewis-Palmer, T., Irvin, L.K., Sugai, G., & Boland, J.B. (2004). The School-wide Evaluation Tool (SET): A Research Instrument for Assessing School-wide Positive Behavior Support. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 6(3), 3-12.
- Jacobs, B.A. (2008). *Perspectives on parent involvement: How elementary teachers use relationships with parents to improve their practice*. Dissertatie. Maryland: University of Maryland.

- Karsten, D., Jong, U. de, G. Ledoux & Sligte, H. (2006). *De positie van ouders en leerlingen in het governancebeleid*. Amsterdam: SCO-Kohnstamm Instituut, Universiteit van Amsterdam.
- Lange, R. de, Schuman, H. & Montesano Montessori, N. (2011). *Praktijkgericht onderzoek voor reflectieve professionals*. Antwerpen: Garant.
- Lingsma, M. & Doorn van G. (2014). *Intervisiewaaijer. Voor intervisiegroepen en intervisiecoaches*. Amsterdam: Boom Nelissen Uitgeverij.
- Marzano, R. J. (2012). *Opbrengsten maak je samen: wat werkt?*
Geraadpleegd op 13-04-2017, via
<https://www.onderwijsmaakjesamen.nl/actueel/opbrengsten-maak-je-samen-wat-werkt-marzano/>
- Menheere, A. & Hooge, E. (2010). *Ouderbetrokkenheid in het onderwijs: een literatuurstudie naar de betekenis van ouderbetrokkenheid voor de schoolse ontwikkeling van kinderen*. Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam, Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding.
- Moritsugu, J., Wong, F. & Duffy, K. (2010). *Community Psychology*. Boston: Allyn & Bacon.
- Mulligen, W.V., Gieles, P, & Nieuwenbroek, A. (2001). *Tussen thuis en school*. Leuven-Den Haag: Acco.
- Nelen, M., Das, T., Blonk, A., Reijnders, I., Baard, M., van Leeuwen, E., & Albrecht, G. (2016). *De vijf pijlers van SWPBS anno 2016*. Tijdschrift voor orthopedagogiek, 55 (2016), 484-493.
- Pameijer, N., Beukering, T. v., & Lange, S. d. (2009). *Handelingsgericht werken: een handreiking voor het schoolteam*. Leuven-Den Haag: Acco.
- Pligt, J. vd & Blankers, M. (2013). *Survey-onderzoek. De meting van attitudes en gedrag*. Den Haag: Boom Lemma.
- Rooijen-Mutsaers, K. van, Ince, D. & Rietveld, L. (2014). *Wat werkt bij supervisie, intervisie en coaching?* Utrecht: Nederlands Jeugd Instituut.
- Schoolgids deel A basisschool R, 2016-2017. Geraadpleegd op 20-02-2017, via http://www.deratel.nl/bestanden/435521/Schoolgids-Deel-A_16-18-def.pdf
- Smit, F., Sluiter, R. & Driessen, G. (2006). *Literatuurstudie ouderbetrokkenheid in internationaal perspectief*. Nijmegen: ITS-Radboud Universiteit Nijmegen.

- Stammes, N. (z.d.) *Een Visie op Intervisie*. Amsterdam: Niko Stammes Performance Consultancy
- Stevens, L. (1997). *Overdenken en doen. Een pedagogische bijdrage aan adaptief onderwijs*. Utrecht: Universiteit. p 32.
- Vries, P. de (2010). Handboek: *OUDERS in de SCHOOL*. Amersfoort: CPS Onderwijsontwikkeling en advies.
- Wit, de C.N.M. (2003). *Ouders en school – school en ouders*. Den Bosch: KPC

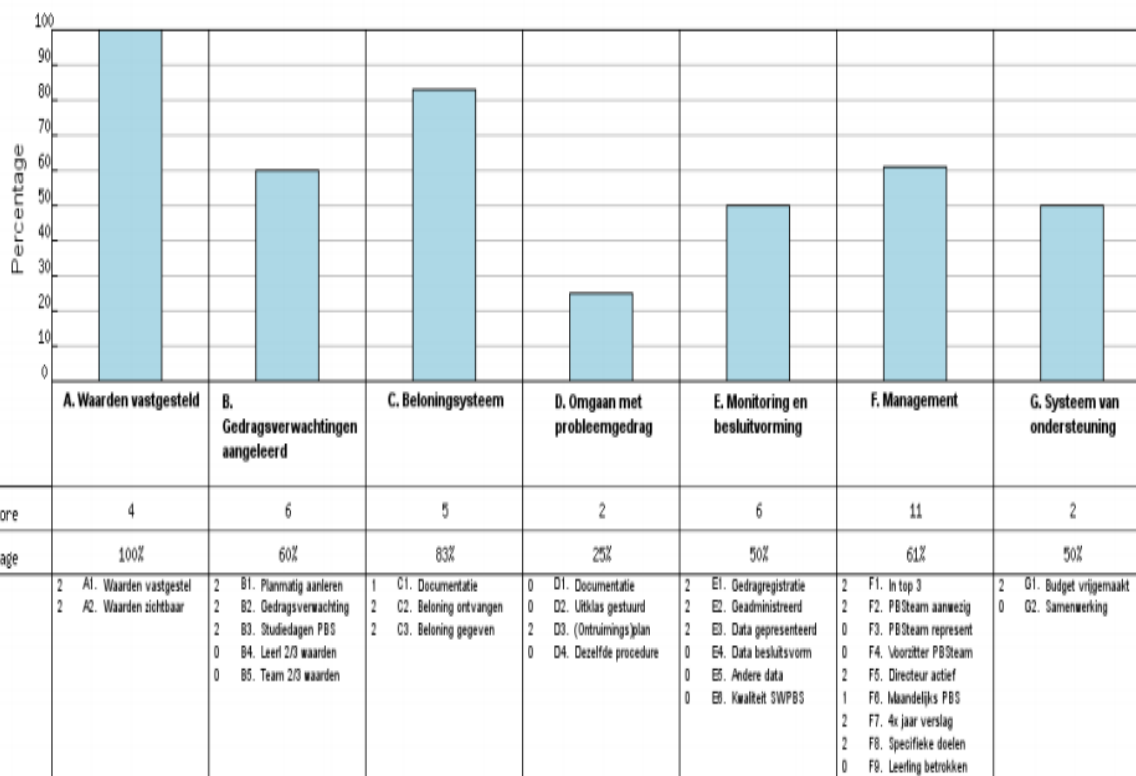
Bijlagen

Bijlage 1: Schoolbrede evaluatie toets, SET

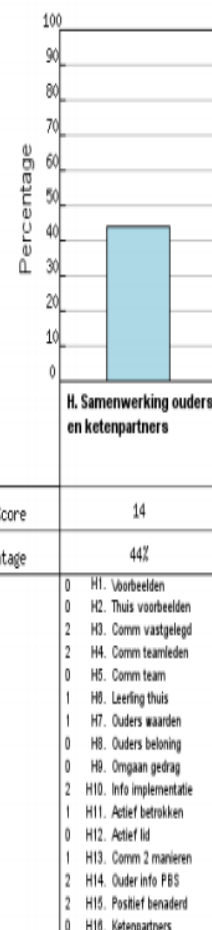
SET-NL Schaalscores - Algemeen

Naam: Gennep Ratel Geboortedatum: 01-01-1925 Invuldatum: 23-11-2016 Ingevuld door: Trainer Meetmoment(en): Meting 1 (SET)

Geslacht: Man Leeftijd: 91 jaar Naam invuller:

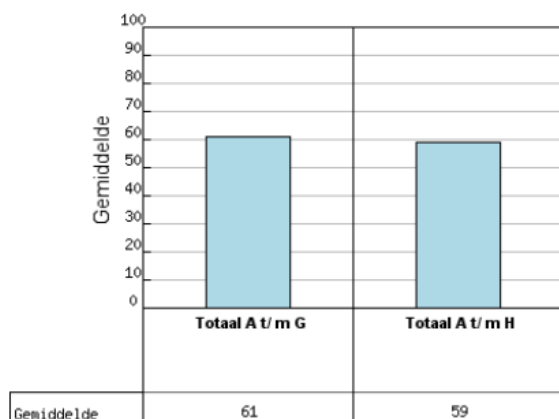
© 2012 Nelen & Van Bergen; Windesheim Expertisecentrum PBS. Onderzoeksversie mei 2015.

SET-NL Totaalscores - Algemeen

Naam: Gennep Ratel Geboortedatum: 01-01-1925 Invuldatum: 23-11-2016 Ingevuld door: Trainer Meetmoment(en): Meting 1 (SET)

Geslacht: Man Leeftijd: 91 jaar Naam invuller:

Bijlage 2: verslag Windesheim

Betreft: Verslag audit SET^{NL} op 23 november te Gennep

Datum afname: 4 uur

Afgenomen door: José Wichers-Bots

Beste Lisette en alle leraren/medewerkers van basisschool De R [REDACTED]

Allereerst wil ik jullie hartelijk danken voor het fijne bezoek dat ik woensdag j.l. aan jullie school heb gebracht. De toegankelijkheid van alle informatie, jullie gastvrijheid, openheid en de gelegenheid die we kregen om door de school te lopen en gesprekken te voeren heb ik als bijzonder prettig ervaren. Door het gebruik van de SET^{NL} heb ik op gestructureerde wijze alle facetten van PBS op jullie school kunnen bekijken. Jullie zijn inmiddels voor het vierde jaar bezig met SWPBS. Sinds maart hebben jullie een nieuwe directeur, zij komt van een PBS school. In de school zie je bij het personeel een positieve grondhouding naar de leerlingen, de verwachtingen worden duidelijk gecommuniceerd. In het bijgevoegde scoringsformulier kunnen jullie zien welke scores ik op de verschillende onderdelen gegeven heb. Hieronder volgen nog wat aanvullingen en suggesties ter overweging.

A Verwachtingen vastgesteld

De waarden en verwachtingen zijn schoolbreed vastgelegd in de gedragsmatrix. Deze hangen door de school en in de klassen. Daarnaast hangen overal de gouden regels. Hierdoor een 100% score op item A.

B Verwachtingen aangeleerd

Zowel leerkrachten als leerlingen konden met name een of meer gouden regels benoemen die zijn aangeleerd. Deze werden niet altijd gekoppeld aan de door de school gekozen waarden. De gouden regels zijn in de 'wij' - vorm geformuleerd, de gedragsverwachtingen op de matrix in de 'ik'-vorm. Ik vraag mij af of dit voor verwarring zorgt bij leerkrachten en leerlingen. Dit levert een 60% score.

C Beloningssysteem

In bijna alle klassen wordt gewerkt met een 1 of 2 gedragsverwachtingen die mbv tokens worden gewaardeerd. Deze tokens leveren een groepsbeloning op. Het beloningssysteem wordt gecommuniceerd met ouders via het Ratel Journaal en op ouderavonden. Dit levert een 83% score.

D Omgaan met probleemgedrag.

Er is nog geen overeenstemming bij welk gedrag een leerling uit de klas gestuurd wordt.

Er is een ontruimingsplan. In elke ruimte hangt dit plan. Er is geen eenduidigheid bij de directeur en de ondervraagde personeelsleden hoe te handelen in extreem bedreigende situaties. Vandaar de 25% score.

E Monitoring en besluitvorming

Gedragsincidenten worden systematisch verzameld en de data worden gedeeld met het team. Er is nog geen overeenstemming wanneer en op welke manier gedragsincidenten geregistreerd moeten worden. De ondervraagde leden van het PBS team menen dat er meer op basis van de data besluiten

genomen kunnen worden en evaluatie kan plaats vinden. Er wordt geen gebruik gemaakt van implementatie instrumenten. Wel brengt de externe PBS coach jaarlijks op basis van observaties in school en in de klassen adviezen uit. Score 50%.

F Management (PBS team en jaarplan)

Het PBS team komt 1 x per 6 weken bijeen. Veel teamleden weten niet wie de voorzitter is. De directeur is actief betrokken. Onderwijsondersteunend personeel , ouders en ketenpartners ontbreken in het PBS team. Binnenkort zal in de leerlingenraad de verbinding met het PBS team aan de orde komen. Als actiepunten heeft de school/PBS team geformuleerd: eenduidige reactieprocedure consequent toepassen, systematisch aanleren van gedragsverwachtingen herhalen en ouders specifiek informeren/betrekken. Score 61%.

G Systeem van ondersteuning

De school heeft budget vrijgemaakt voor extra scholing van stuurgroepleden en de datamanager. Tevens wordt het onderwijzend personeel 3x per jaar mbt PBS geschoold. Ook is er een samenwerking met andere PBS scholen. Score 50%

H Samenwerking met ouders en ketenpartners.

Via het Rjournaal en ouderavonden wordt regelmatig met ouders gecommuniceerd over de gedragsverwachtingen op school. Twee ouders waarderen het logboek, het helpt om thuis ook met de gedragsverwachting die aangeleerd is aan de gang te gaan. Ouders en ketenpartners zouden meer betrokken kunnen worden bij de implementatie van PBS. Score 44%.

Wij hopen dat bovenstaande informatie duidelijk en herkenbaar is voor jullie.

We wensen jullie veel succes bij het verder vormgeven van PBS in jullie warme school.

Met vriendelijke groet,
José Wichers-Bots

Bijlage 3: Vragenlijst PBS en intervisie

Beginmeting intervisie

schaalvraag	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ik ben thuis bezig met PBS										
Ik stem met de school af als het gaat om PBS										
Meerkeuze	Helemaal mee eens		Eens		Neutraal		Oneens		Helemaal oneens	
Ik ervaar verbinding tussen PBS op school en PBS thuis										
Ik ervaar partnerschap tussen school en thuis										
Open vragen										
Wat is er volgens jou nodig in partnerschap tussen school en thuis?										

Tussenmeting intervisie

schaalvraag	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ik ben thuis bezig met PBS										
Ik stem met de school af als het gaat om PBS										
Meerkeuze	Helemaal mee eens		Eens		Neutraal		Oneens		Helemaal oneens	
Ik ervaar verbinding tussen PBS op school en PBS thuis										
Ik ervaar partnerschap tussen school en thuis										
Open vragen										
Wat heb je naar aanleiding van de intervisie meegenomen naar huis?										
Wat is er naar aanleiding van de intervisie thuis veranderd als het gaat om PBS										
Wat werkt wel tijdens de intervisie?										
Wat werkt niet tijdens de intervisie?										

Eindmeting intervisie

schaalvraag	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10								
Ik ben thuis bezig met PBS (wat zorgt ervoor dat je dit cijfer geeft?)																		
Ik stem met de school af als het gaat om PBS (wat zorgt ervoor dat je dit cijfer geeft?)																		
Meerkeuze	Helemaal mee eens		Eens		Neutraal		Oneens		Helemaal oneens									
Ik ervaar verbinding tussen PBS op school en PBS thuis																		
Ik ervaar partnerschap tussen school en thuis																		
Open vragen																		
Wat is er volgens jou veranderd in partnerschap tussen school en thuis na de intervisie?																		
Vind je intervisie een aanrader om in te zetten of juist niet? licht je antwoord toe.																		

Bijlage 4: Intervisie 'leren van successen'.

'leren van successen' (De Haan, 2001 & Dewulf 2004).

Hieronder staan de stappen en de invulling van mijn intervisie beschreven.

Stap 1 Introductie succeservaringen

De inbrenger vertelt over een succes ervaring; een moment waarop het werk goed ging of een grote stap die gezet is. De overige groepsleden luisteren en schrijven factoren op die het succes hebben mogelijk gemaakt.

Stap 2 Inventarisatie succesfactoren en contextkenmerken

Succeservaringen worden verdeeld in twee kolommen (geschreven op een flap).

Linker kolom: initiatieven, sterktes, kwaliteiten en acties van inbrenger.

Rechter kolom: contextkenmerken en ondersteuning van andere personen.

Inbrenger denkt tijdens stap 2 mee, corrigeert en vult aan.

Stap 3 Verdieping

Tijdens deze rondes worden vragen gesteld en geluisterd. Onzichtbare succesfactoren worden achterhaald. Nieuwe (dieperliggende) succesfactoren worden op een nieuwe flap genoteerd.

Stap 4 Evaluatie

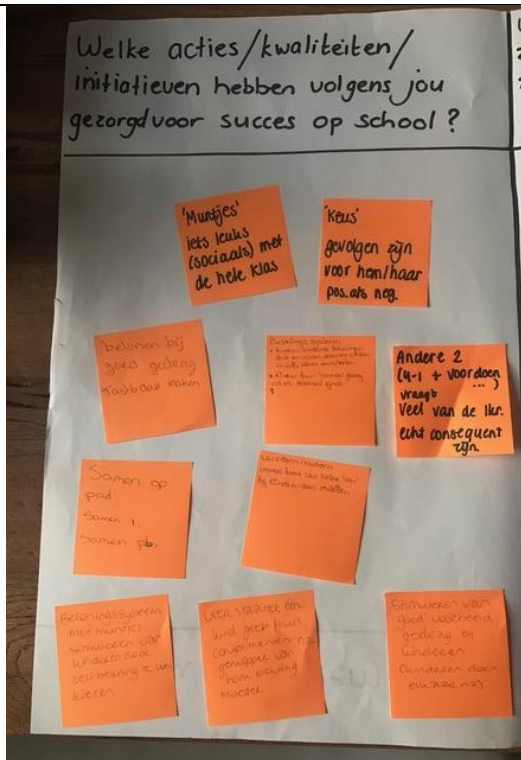
De overige groepsleden beantwoorden de vraag: 'wat leren wij hier nu van?'.

Bijlage 5: Notulen leren van successen van leerkrachten

Notulen intervisie leren van successen van leerkrachten	
Datum	19-04-2016
Aanwezig	Ouder P, Ouder B, Ouder C en Ouder J, Lieke (duo-partner, kijkt mee zonder inbreng), Jaitske
Inleiding: Jaitske geeft een inleiding over PBS (wat houdt het in, hoe doen we dit op school): Op school zijn we inmiddels vier jaar bezig met PBS, positive behavior support. De Ratel streeft naar een positief schoolklimaat, waarin de waarden; veiligheid, respect en verantwoordelijkheid belangrijk zijn. PBS vindt dit ook belangrijke waarden. De Ratel werkt vanuit de vijf pijlers waarop PBS is gebaseerd, namelijk; 1. gedeelde waarden (schoolbreed stel je waarden op en samen werk je daar aan, denk aan rust in de school, respect voor anderen). 2. preventie (preventief beleid, gericht op bevorderen van gewenst gedrag voor alle leerlingen). 3. positieve aanpak (maken gedragsverwachtingen concreet, leren gewenst gedrag aan en bekrachtigen dit gedrag systematisch) Er zijn ook consequenties 4. data-analyse (de school houdt gedrag van de leerlingen bij. Vooral het groot probleem/ongewenst gedrag). 5. samenwerking met ketenpartners. Uit een ouderbetrokkenheidsonderzoek kwam naar voren dat ouders te weinig betrokken worden bij de school. Lieke heeft ook onderzoek gedaan naar de ouderbetrokkenheid binnen PBS. Ook daar kwam naar voren dat zowel de ouders- als leerkrachten te weinig doen en ervaren rondom ouderbetrokkenheid. Lieke heeft onderzoek gedaan naar wat ouders graag zouden willen en zij willen ook meedenken over ouderbetrokkenheid en daarom heeft zij zojuist met jullie gekeken naar hoe jullie denken dat ouderbetrokkenheid vergroot kan worden. Ook wij denken hierover na en daarom wil ik alvast een interventie uitproberen, namelijk; intervisie. In de intervisie zal het gaan over succeservaringen vanuit PBS. Uit onderzoek is gebleken dat ouders graag praktijkvoorbeelden zouden willen hebben over het aanleren van gewenst gedrag op een positieve manier. Daarom zal ik een aantal interventies bespreken de successen daarvan. Intervisie: 'leren van successen' (De Haan, 2001 & Dewulf 2004). <u>Stap 1 Introductie succeservaringen</u> Jaitske vertelt een aantal positieve ervaringen van interventies op het gebied van bekrachtigen van gewenst gedrag en het voorkomen van escalaties. - beloningssysteem met muntjes - voordoen- nadoen - vier staat tot één (vier complimentjes tegenover één correctie). - reactieprocedure Ouders wordt gevraagd te luisteren naar het verhaal en eventuele kenwoorden te noteren. <u>Stap 2 Inventarisatie succesfactoren en contextkenmerken</u>	

Het onderstaande schema heeft Jaitske papier meegenomen. De kenwoorden die de ouders tijdens stap 1 hebben opgeschreven worden erbij gehouden en nieuwe ideeën/ acties worden opgeschreven op memo's. Ze zijn daarna verdeeld in onderstaand schema.

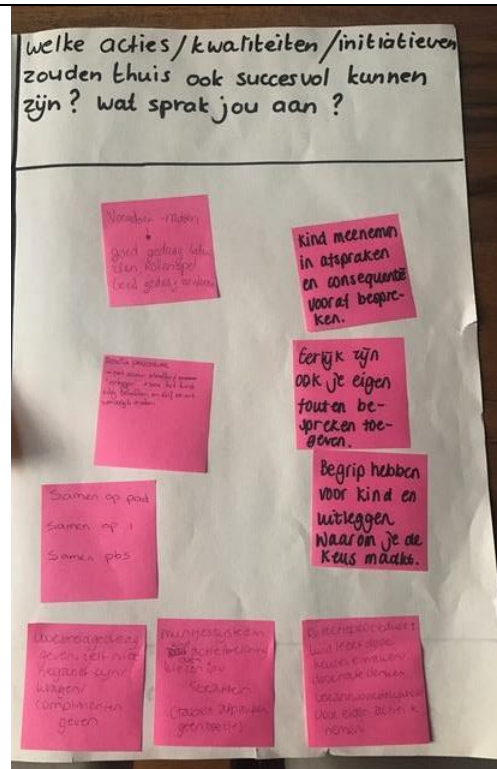
Welke acties/kwaliteiten/initiatieven hebben gezorgd voor succes op school?

Op de memo's staat het volgende beschreven:

- 'Muntjes' iets leuks (sociaals) met de hele klas.
- 'Keus' gevolgen zijn voor hem/haar positief als negatief.
- Belonen bij goed gedrag tastbaar maken.
- Samen op pad, samen 1, samen PBS.
- Andere 2 (4-1 en voordoen) vraag veel van de leerkracht. Echt consequent zijn.
- Beloningssystemen. Kinderen vinden beloningen leuk en willen daarvoor werken en zelfs elkaar aanspreken.
- Kinderen leren 'normaal gedrag' ook als normaal zijnde.

Welke acties/kwaliteiten/initiatieven zouden thuis ook succesvol kunnen zijn? Welke begrippen spraken jou aan?

Op de memo's staat het volgende beschreven:

- Voordoen/nadoen. Goed gedrag laten zien, rollenspel. Goed gedrag aanleren.
- Reactieprocedure → niet alleen straffen 'opleggen' maar het kind erbij betrekken en zelf verantwoordelijk maken.
- Samen op pad, samen 1, samen PBS.
- Eerlijk zijn, ook je eigen fouten bespreken en toegeven.
- Kind meenemen in afspraken en consequentie vooraf bespreken.
- Begrip hebben voor kind en uitleggen waarom je de keuze maakt.
- Voorbeeldgedrag geven; zelf niet negatief zijn/ niet klagen/ complimenten geven.

• Voordoen/nadoen. Visueel komt veel beter 'aan' bij kinderen dan vertellen. • Vier staat tot één; kind geeft thuis complimenten na gemopper van hem richting moeder. • Beloningsystemen met muntjes; stimuleren van kinderen door zelf beloning te kiezen. • Stimuleren van 'goed' voorbeeld gedrag bij kinderen (kinderen doen elkaar na).	• Muntjessysteem. Kind actie/beloning zelf laten kiezen ipv straffen. • Reactieprocedure: kind leert door keuzes te maken/ door na te denken/ verantwoordelijkheid voor eigen acties te nemen
---	--

Stap 3 Verdieping

Ouders mogen nadenken over welke interventie hen het meeste aanspreekt. Daarna krijgen de ouders de gelegenheid om één of twee vragen te stellen over de interventie (verhelderingsvragen om succesfactoren te achterhalen). Het schema is aangevuld waar nodig.

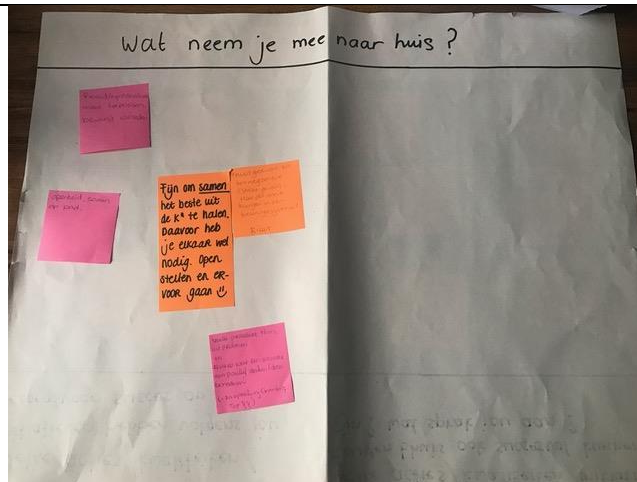
Ouder J stelt de vraag; 'of het de leerkrachten altijd lukt consequent te zijn'. Jaitske geeft als antwoord dat het afhankelijk is van de situatie en dat ook de leerkrachten steeds bewust moeten handelen en bewust moeten zijn van de positieve insteek van PBS. Het is niet vanzelfsprekend dat leerkrachten altijd consequent zijn, ook leerkrachten moeten blijven oefenen en herinnerd worden aan hetgeen dat is afgesproken.

Ouder P stelt de vraag: 'wat voor een beloningssysteem kun je thuis inzetten?' Jaitske geeft het antwoord dat er verschillende beloningssystemen te gebruiken zijn en dat er gekeken moet worden naar wat er bij het kind past. Je kunt gebruik maken van een stickersysteem of net als school met een muntjessysteem.

Ouder B stelt de vraag: 'als je kind niet de juiste keuze maakt vanuit de reactieprocedure straf je dan gelijk of herhaal je de keuze?' Jaitske geeft het antwoord dat het kind een keus gesteld krijgt en dat als het kind de negatieve keus kiest dat het dan consequentie krijg dat in de keuze gesteld is. Het is dus niet echt straffen, maar het verantwoordelijk zijn voor de eigen keus die gemaakt is. Kiest het de negatieve keus dan moet deze ook uitgevoerd worden en hoeft de reactieprocedure niet nog een keer herhaald te worden.

Stap 4 Evaluatie

Jaitske stelt aan ouders de vraag: wat leren jullie hier nu van en wat neem je mee naar huis? Op memo's hebben ouders hun antwoorden opgeschreven.

Op de memo's staat het volgende beschreven:

- Reactieprocedure meer toepassen. Bewust worden
- Openheid, samen op pad.
- Fijn om samen het beste uit de kinderen te halen, daarvoor heb je elkaar wel nodig. Openstellen en ervoor gaan.
- Thuis gericht op het negatieve (start geven)- hoe dit om te buigen in een beloningssysteem.
- Reactie-procedure thuis uitproberen en sowieso een reminder aan positief denken/ doen benaderen.

Complimenten/positieve feedback tijdens de succesinterview.

-Fijn te horen dat leerkrachten ook tegen problemen aanlopen en dat het hen ook niet elke dag lukt.

-Fijn om te sparren en uit te wisselen. Je voelt nu geen verschil tussen ouder en leerkracht.

-De eerlijkheid die wordt gedeeld voelt fijn en vertrouwd.

-We kunnen als ouders nu verhelderende vragen stellen, dat zorgt voor meer duidelijkheid.

-We voelen ons als ouders gehoord en serieus genomen.

-We delen nu samen de verantwoordelijkheid voor de opvoeding, al zijn ouders hier het meest verantwoordelijk voor.

Intervisie zinvol?

Naar aanleiding van de twee interview heb ik de volgende vraag 'is interview zinvol? Meer verbinding/partnerschap tussen school en ouders? Waarom wel/niet?'

intervisie zinvol?

meer verbinding / partnerschap school/ouders
Waarom wel? waarom niet?

bedenkerende factor
NEE!

- * je moet er eerst aan toe komen
- ↳ klokt met iets anders (ouders / school / samen)
- ↳ richting moet zijn

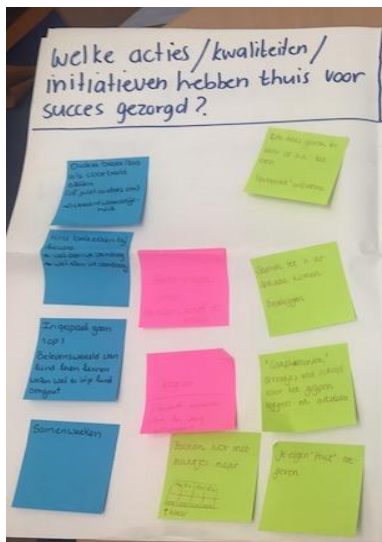
JA!

- * je komt in gesprek met elkaar
- * ouders hebben 'n stem mogen meedelen
- * wel goede terugkoppeling geven → wel 'n acht
- * interview tijdens ondergesprek alleen eigen kind → kind doen de
aanpak
- * interview 'n grote groep, er is 'n bepaald thema, gevoel, gevoel 'n
mogen meedelen (ook gedeeltelijk doen)
- * openheid / transparantie / samen
- * tijd: eerlijke communicatie

De intervisie komt aan het eind van het traject nog een keer terug.

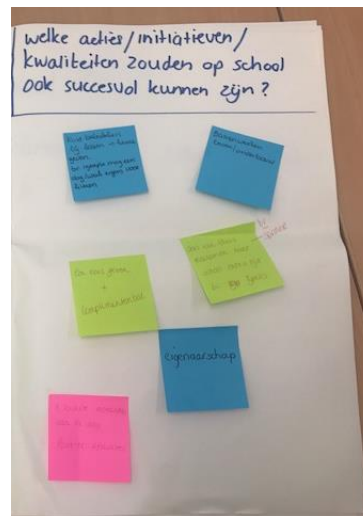
Bijlage 6: Notulen leren van successen van ouders

Notulen Intervisie leren van successen van ouders	
Datum	22-05-2016
Aanwezig	Ouder P, Ouder B, Ouder C en Ouder J, Lieke (duo-partner, kijkt mee zonder inbreng), Jaitske
Inleiding: Jaitske geeft een inleiding over de succesintervisie. De rollen worden tijdens deze intervisie omgedraaid. Ouders krijgen de gelegenheid om hun successen in de thuissituatie in te brengen. Intervisie: 'leren van successen' (De Haan, 2001 & Dewulf 2004). <u>Stap 1 Introductie succeservaringen</u> De ouders vertellen een aantal positieve ervaringen uit hun eigen thuissituatie op het gebied van bekrachtigen van gewenst gedrag en het voorkomen van escalaties. Ouder J: vertelt over het succes van het inzetten van jongere/oudere broer/zus als voorbeeld. Gebruik positief gedrag van een van je kinderen als voorbeeld voor je andere kind. Ouder P: Vertelt over het succes van een beloningsstelsel voor het oefenen van pianospelen. Ze hebben een kaart gemaakt waarop de zeven dagen van de week staan. Elke dag van de week kun je omklappen, op de achterkant staat een compliment. Wanneer het kind klaar is met oefenen mag ze de dag waarop ze geoefend heeft omklappen en leest het compliment. Elke week krijgt ze een nieuwe beloningskaart. Ouder C: vertelt over beloningskaartjes die ze thuis aan elkaar uitdelen. Elke dag wordt er daardoor gecompimenteerd en hangt er een positieve sfeer thuis. Ouder B: vertelt over het betrekken van kinderen bij het maken van keuzes. Welke soep eten we vandaag? Pak je voor of na het eten je schooltas uit? Hierdoor voelen kinderen zich betrokken bij processen die thuis afspelen en voelen ze meer eigenaarschap. Overige ouders en leerkracht wordt gevraagd te luisteren naar elkaars verhaal en eventuele kenwoorden te noteren. <u>Stap 2 Inventarisatie succesfactoren en contextkenmerken</u> Het onderstaande schema heeft Jaitske op papier meegenomen. De kenwoorden die de ouders tijdens stap 1 hebben opgeschreven worden erbij gehouden en nieuwe ideeën/ acties worden opgeschreven op memo's. Ze zijn daarna verdeeld in onderstaand schema.	
Welke acties/kwaliteiten/initiatieven hebben thuis voor succes gezorgd?	Welke acties/kwaliteiten/initiatieven zouden op school ook succesvol kunnen zijn?

Op de memo's staat het volgende beschreven:

- Oudere broer/zus als voorbeeld stellen (of juist andersom). → verantwoordelijkheid
- Kind betrekken bij keuzes; wat doen we vandaag? Wat eten we vandaag?
- In gesprek gaan 1 op 1. Belevingswereld van het kind leren kennen, weten wat er in je kind omgaat.
- Samenwerken.
- Een keus geven, bijvoorbeeld; voor of na het eten de 'opdracht' uitvoeren (wanneer ruim je je tas op, voor of na het eten?).
- Samen tot 'n afspraak komen, overleggen.
- Gekke vragen stellen om ergens achter te komen.
- Spiegelen.
- 3 leukste momenten van de dag bespreken.
- Belonen, niet met muntjes maar een 'klaar' systeem.
- 'Complimenten', complimentenstrookjes van school voor het grijpen leggen en thuis uitdelen.

Op de memo's staat het volgende beschreven:

- Kind betrekken bij lessen → keuze geven. Bijvoorbeeld groepje mag een dag/week ergens voor kiezen.
- Een keus geven.
- Complimentenbal.
- 3 leukste momenten van de dag positief afsluiten.
- Samenwerken boven- en onderbouw.
- Iets van thuis meenemen naar school (bijv. spinner waarmee leerkracht in de les een opdracht kan doen of typemachine, zodat ze op school ook huiswerk kunnen maken).
- Eigenaarschap.

• Je eigen 'fout' toegeven (als ouder).	

De geel gearceerde acties/kwaliteiten/initiatieven kwamen als belangrijkste uit het gesprek.

Stap 3 Verdieping

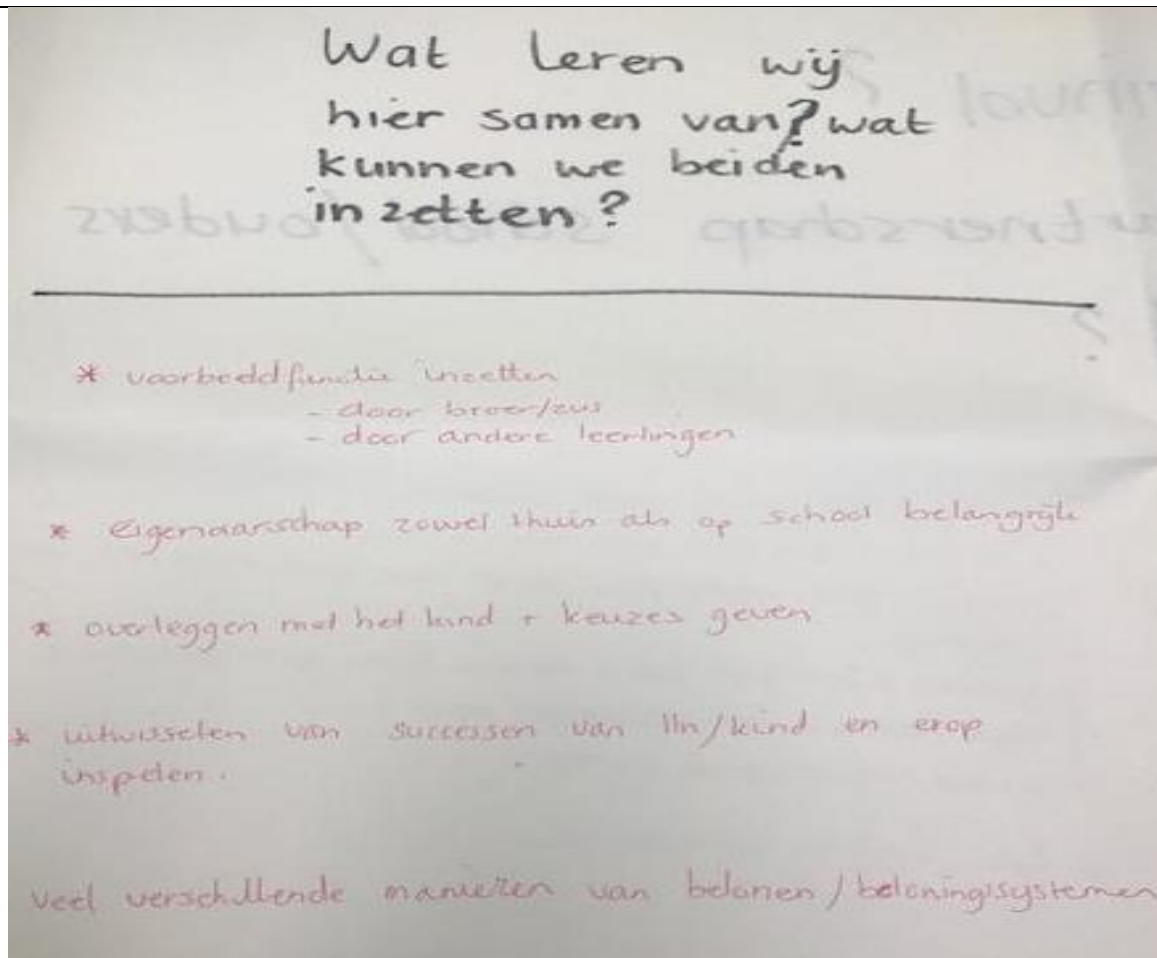
Ouders en leerkracht denken na over welke succeservaring hen het meeste aanspreekt. Daarna krijgen de ouders de gelegenheid om één of twee vragen te stellen over de succeservaring (verhelderingsvragen om succesfactoren te achterhalen). Het schema is aangevuld waar nodig.

Ouder J stelt de vraag; heeft het betrekken bij het maken van keuzes altijd zin, want naar mijn mening geef je hen hun zin? Ouder B geeft aan dat zij de keuzes wel afbakt en ze niet overal hun stem in mogen hebben. Je geeft ze ook keuzes in op welke momenten zij hun eigen spullen opruimen. Ouder B geeft aan dat ze hierdoor minder discussies met haar kinderen heeft, omdat ze eigenaarschap voelen. Zij bepalen wanneer ze hun spullen opruimen, maar de keus wordt wel afgebakend. Er zijn steeds twee opties.

Ouder B stelt de vraag: stelt aan ouder J de vraag of het inzetten van het positieve gedrag van een jonger kind effect heeft. Ouder J geeft aan dat dit juist effect heeft doordat het oudere kind juist het gevoel heeft dat het jongere broertje het wel al kan. Het kind wilt zich juist meten aan het positieve gedrag van een ander.

Stap 4 Evaluatie

Jaitske stelt aan ouders de vraag: wat leren jullie hier samen van en wat kunnen we beiden inzetten. Op memo's hebben ouders hun antwoorden opgeschreven.

Op de memo's staat het volgende beschreven:

- Voorbeeldfunctie inzetten door broer zus of andere leerlingen.
- Eigenaarschap zowel thuis als op school belangrijk.
- Overleggen met het kind en het kind keuzes geven.
- Uitwisselen van successen van het kind en erop inspelen.
- Veel verschillende manieren van belonen en beloningssystemen.

Complimenten/positieve feedback tijdens de succesinterview.

- We voelen ons als ouders gehoord!
- Fijn om open te communiceren.
- We voelen ons serieus genomen.
- De eerlijkheid die wordt gedeeld voelt fijn en vertrouwd.